

A KÁRPÁT-MEDENCEI MAGYARSÁG NÉPESSÉG-ELŐRESZÁMÍTÁSA, 2011-2051

**Péti Márton – Pakot Levente –
Megyesi Zoltán – Szabó Balázs**

ÖSSZEFOGLALÓ¹

Jelen tanulmány helyzetfeltárást nyújt a Kárpát-medencei magyarság szinte egészének demográfiai viszonyairól, ehhez kapcsolódóan bemutatja a térségben élő magyarság lélekszámának előreszámítását, továbbá vizsgálja a korösszetétel változásának főbb jellemzőit. A kutatás kiterjed Magyarország népességére, valamint a környező országok közül a legnagyobb lélekszámú magyar közösségeknek otthont adó országok és magyarlakta térségeik magyarságára, azaz a következő külhoni magyar nemzetrészekre: Felvidék (Szlovákia), Kárpátalja (Ukrajna), Erdély (Románia) és Vajdaság (Szerbia). A népesség-előreszámítás során kohorsz-komponens módszerrel négy forgatókönyv mentén történtek számítások (alapváltozat, pesszimista, optimista, kiegyenlített migrációs) az egyes magyar közösségek 2051-es népességszámára és az említett szomszédos országokon belül várható etnikai arányára vonatkozóan.

Az eredmények alapján a Kárpát-medencei magyarság száma a következő harminc évben a legvalószínűbb forgatókönyv szerint – e nagytérség teljes népességéhez hasonlóan – csökkenni fog a jelenlegi 12 millióról körülbelül 9 millió főre. Az anyaországi magyarság száma 6,6 és 8,5 millió, a felvidéki magyarság 320 és 370 ezer, az erdélyi magyarság 640 és 900, a kárpátaljai magyarság

¹ A cikkben ismertetett táblázatok és grafikonok adatai Pakot és Obádovics (2019), valamint Pakot et al. (2019) adatlevegővizsgálásának és elemzésének adatbázisára támaszkodnak, és az abban meghatározott módszertant követik. E kutatási jelentések az EFOP 3.10.1-17-2017-00002 „Az oktatási struktúrák Kárpát-medencei makroregionális együttműködését támogató kutatások” és EFOP 1.12.1-17-2017-00003 „Makroregionális kutatások a Kárpát-medencében a közösségfejlesztés és társadalmi felelősségvállalás megerősítése érdekében” projektek keretében készültek.

71 és 94, míg a vajdasági magyarság 110 és 157 ezer fő között várható, annak függvényében, hogy melyik népesedési forgatókönyv valósul meg. A külhoni magyar népesség arányában – a vizsgált országok össznépességén belül – szintén kismértékű csökkenés várható, de az egyes forgatókönyvek e tekintetben is jelentősen eltérnek. A jelenleg tapasztalható öregedési folyamatokból kiindulva az előreszámítás 2051-re 25-33%-os időskorú népességgel számol, míg az eltartási ráta romlik (a jelenlegi kétszeresére is növekedhet, 1,6-ra). A negatív tendenciákat egyébként érdemben mérsékelheti a természetes szaporodás emelkedése vagy, ha a negatív migrációs trendek legalább kiegyenlítettre (zéró-összegűre) módosulnának.

Tárgyszavak: demográfia, Kárpát-medence, magyarság, népesség-előreszámítás, kohorsz-komponens

Péti Márton, Nemzetstratégiai Kutatóintézet, Budapesti Corvinus Egyetem
E-mail: marton.peti@nski.gov.hu

Pakot Levente, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet
E-mail: pakot@demografia.hu

Megyesi Zoltán, Nemzetstratégiai Kutatóintézet
E-mail: zoltan.megyesi@nski.gov.hu

Szabó Balázs, Nemzetstratégiai Kutatóintézet, Pécsi Tudományegyetem
E-mail: balazs.szabo@nski.gov.hu

BEVEZETÉS

Magyarország és a határain kívül élő magyar közösségek lélekszámának változása nagy hatással lehet az ország távlati társadalmi és gazdasági pozícióira és kapcsolatrendszerére. A Kárpát-medencei magyarság demográfiai helyzetének együttes vizsgálata kétségtelenül geopolitikai kérdést is érint. A külföldi magyarság lélekszámváltozása ugyanakkor a szülőföldön megmaradás nemzetstratégiai doktrína (Duray, 1996) nyomkövetésének is az egyik alapvető indikátora. Fontos kérdés tehát, hogy e külföldi közösségek alapvető demográfiai mutatóiból milyen megmaradási vagy éppen kibontakozási esélyek vezethetők le.

A Kárpát-medencei külföldi magyarság demográfiai helyzete ugyanakkor fontos tényező Magyarország jelenlegi és várható demográfiai helyzetének tudományos megértéséhez. A mintegy harminc éve tartó legújabb külföldi áttelepülési hullámnak ugyanis igen jelentős hatása van Magyarországra népeiségre (Péti et al., 2017). Az ebben az időszakban Magyarországra áttelepülő – leszármazottaikkal együtt legalább 350 ezer fős – átlagosnál fiatalabb és képzetesebb külföldi magyarok nélkül Magyarország népeisége már 10 évvel korábban 10 millió fő alá csökkent volna. Eme áttelepülés jelentős csökkenésével számoló forgatókönyv mentén vizsgálva Magyarországra népeiséget, a legnagyobb eséllyel bekövetkező normál forgatókönyvhöz képest (8 millió fős prognózis) csaknem egymillió fővel kisebb népeiség prognosztizálható 2060-ra (Obádovics és Szabó, 2017).

A téma jelentőségéhez képest a legutolsó Kárpát-medencei magyar népeiség-előreszámítás mégis meglehetősen régen, mintegy másfél évtizede zajlott (Hablicsek, 2005). Ebből a szempontból mindenképpen aktuális egy újabb felmérés elvégzése, amelyre a Nemzetstratégiai Kutatóintézet vállalkozott a Népeiségtudományi Kutatóintézettel partnerségben. Ezeknek a megvalósított kutatásoknak az eredményeit mutatja be tanulmányunk.

Az itt bemutatott előreszámítás 2018-19-es időzítése ugyanakkor sok kihívással járt. Egyrészt azért, mert a Kárpát-medence országaiban a népszámlálási adatok teljes körű felvétele meglehetősen régen történt (nagy részben 2011-ben, Ukrajna esetében csak 2001-ben). Másrészt e nagytérségben az elmúlt tíz évben megjelent vagy kiteljesedett újszerű demográfiai jelenségeinek mennyiségi paraméterei nem ismertek kellő mértékben, leginkább a statisztikai adatfelvételek és a nyilvántartások korlátai miatt. Olyan jelenségekre kell itt gondolni, mint a tömegessé vált kettős vagy többes földrajzi kötődésű, sajátos nemzetközi mobilitási mintázatot mutató életformák. Sokan egyszerre több helyszínen élik életüket (pl. nyugat-európai munkavállalás, anyaországi hivatali ügyintézés, külföldi

családi élet), amelynek fő bázisa, tartózkodási helye nem meghatározható, és annak változása is csak nehezen becsülhető meg. Számos magyar hagyja el akár anyaországi, akár külhoni lakóhelyét vagy tér oda vissza úgy, hogy ezt a mozgást nem tükrözik statisztikák. A külhoni magyarság körében a magyar állampolgárság nagyarányú elterjedése szintén módosította az országhatáron átlépő tartózkodási hely változásainak regisztrációs szokásait. Sok Kárpát-medencén kívülre, jellemzően nyugat-európai térségekbe, munkavállalási céllal távozó külhoni magyar pedig nem a szülőföldjére, hanem Magyarországra tér vissza, és erről szintén kevés adat áll rendelkezésre.

Látni kell ugyanakkor azt is, hogy több szempontból sem várható, hogy a közeljövőben a 2018-19-es helyzethez képest kedvezőbb állhat elő egy kiterjedt térségi magyar népesség-előreszámításra. A következő népszámlálás adatfelvétele és annak nyilvánosságra hozatala egyrészt még hosszú évekig várat magára, másrészt gyanítható, hogy továbbterjed a térség egyes országaiban már korábban megjelent azon népszámlálási módszertan, ami nem tájékoztat a megszokott mélységgel az etnikai és nemzetiségi hovatartozásról (Kapitány, 2013). Ausztriában és Szlovéniában már a 2011-es népszámlálási adatfelvételkor is egy a korábbiaknál sokkal szerényebb nemzetiségi hovatartozási adatfelvétel történt. Kifejezetten sokat segít az előreszámítás jelenlegi lebonyolításában, hogy a mintegy 20 éves, tehát nagyon régi népszámlálási adatokkal rendelkező Kárpátalján (Ukrajnában) a magyarság demográfiai jellemzőiről tájékoztató kutatások valósultak meg a közelmúltban (Tátrai, Molnár és Kovály et al., 2018).

A Kárpát-medencei magyarság népesedési helyzete európai demográfiai folyamatokkal is összefügg, amelyek közül két fontosabb emelhető ki. Nyugat-Európában a társadalmi sokszínűség növekszik miközben az öregedés is jelen van (Coleman, 2006, 2009, 2010). Kelet- és Közép-Európában szintén fókuszba került az idősödés, de a népességfogyás szintén hangsúlyos lett. Utóbbi térséget – amelynek a Kárpát-medence is része – a kivándorlás, az alacsony születési arányszámok és a relatíve kedvezőtlen halandóság jellemzi. Mindez jelentős elöregedéshez és népességfogyáshoz vezet (Lutz, 2010; Frejka et al., 2016). A térségen belül a magyarsághoz egy jellegzetes – bár nem teljesen egyedi – népesedési specialitás köthető: a külhoni magyarság Magyarországra áramlik, és ez mérsékli az országra jellemző népességfogyást.

Ezeknek a népesedési tendenciáknak komoly hatása lehet a foglalkoztatásra, a közszolgáltatások vagy a nyugdíjrendszer fenntarthatóságára. 2050-ben Kelet-Európában akár 30%-kal kevesebb lehet a rendelkezésre álló munkaerő (Rees and Gaag et al., 2012). E Kárpát-medencében is megjelenő európai kihívásokra való felkészülés miatt érdemes népesség-előreszámításokat vagy

népeesség-előrebecsléseket végezni, így nem meglepő, hogy a nemzetállamok statisztikai hivatalai rendszeresen készítenek előreszámításokat. Az egyes számítások módszertana, és az azokat megalapozó hipotézisek azonban kissé eltérhetnek.

Növekszik a kereslet az egyes országos kereteken túlmutató számítások elvégzésére, amelyek kiterjedhetnek több államra vagy nagytérségekre is (Rees and Gaag et al., 2012). Egységes módszertannal, több országra végrehajtott számítások jelenleg is léteznek és elérhetők, pl. az Európai Unióban (Lanzieri, 2011). Ezekben az előreszámítási modellekben ugyanakkor a Kárpát-medencei magyarság vizsgálatának szempontjából fontos etnikai vagy anyanyelvi paraméterek hiányoznak (legfeljebb a születési ország szerinti származás jelenik meg), így nagytérségünk magyarságának alakulása csak célirányos kutatással prognosztizálható.

Tisztázni kell a kutatás tárgyát, a vizsgált populáció meghatározását, azt, hogy ki számít magyarnak. Tanulmányunkban tehát magyarok azok, akik magukat magyarnak vallják. Egyrészt módszertani okok miatt döntöttünk így, a legfontosabb adatforrást jelentő népszámlálások ugyanis ezt a populációt írják le (a módszertani fejezetben ugyanakkor látható, hogy a népszámlálások nemzeti hovartartozási adatai – leginkább adatfelvételi módszertani okok miatt – kiigazításra szorulnak). Másrészt azért indokolt ez a megközelítés, mert jelen tudományos munka a mindennapos szakmai és szakpolitikai gyakorlatok leginkább azon tevékenységeit tudja támogatni, amelyek a külföldi magyar közösségekre és közösségi cselekvéseikre irányulnak, így alanyaik, partnereik azok az egyének lehetnek, akik közösséget ezzel vállalnak. Érdemes már most megemlíteni a kutatás módszertani fejezeteiben részletezett azon korlátját, hogy árnyalt módon nem foglalkozhatott a többes identitásokkal és a sajátos identitásmintákat hordozó cigánysággal, illetve magyar cigánysággal. E témakörök vélhetően növekvő nemzetstratégiai jelentőségüknél fogva önálló kutatásokat érdemelnek a későbbiekben.

A népeesség-előreszámításhoz széleskörű és hiteles népesedési alapadatok szükségesek. Ezeknek a műveleteknek további feltétele hipotézisek és scenáriók (forgatókönyvek) megfogalmazása társadalomtudományi ismeretek alapján. Az egy nemzetiséghez tartozókra (etnikai közösség) vonatkozó számítások ugyanakkor összetettebbek annál, mint amikor csak egy teljes ország népeessége a műveletek tárgya. Ebben az esetben ugyanis figyelembe kell venni az asszimilációt és a disszimilációt, amellyel a közösséghez tartozás a kivándorlástól vagy a halálózástól függetlenül is megváltozhat az egyén saját döntése alapján. Ezen változások leggyakrabban generációk között jelentkeznek.

A külhoni magyarság megmaradása nem csak demográfiai, hanem egyben kulturális kérdéseket is felvet. A nemzeti kisebbségek generációs újratermelődése nem csak a magyar népesség termékenységétől, halandóságától és elvándorlásától függ, hanem a magyar etnokulturális jegyek és a ráépülő csoportidentitás generációk közötti átadásának sikerességétől is (Kiss és Csata, 2007).

A jövő természetesen népesedési szempontból egyaránt számos bizonytalanságot rejt, és különösen így van egy nemzeti kisebbségre irányuló prognózisalkotáskor. A bizonytalanságokat a számítások során nem lehet kiküszöbölni (legfeljebb megfelelő módszertan kiválasztásával csökkenteni). Jelen tanulmány ezért nem ambicionálhatja nagytérségünk magyarsága lélekszámának pontos előrejelzését, csak egy potenciális jövőbeli állapot kalkulálható a jelenleg tapasztalható népesedési folyamatokból kiindulva.

DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐK A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

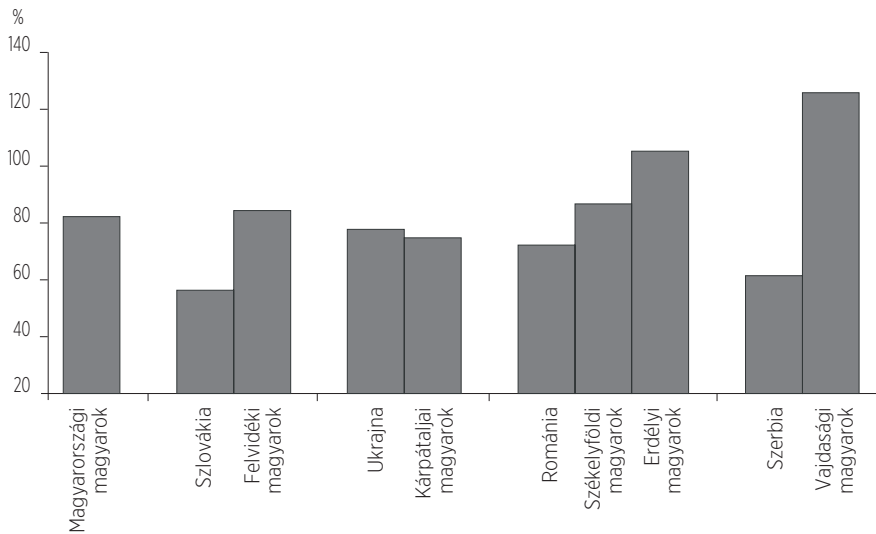
A 2051-ben várható népesség számát nagymértékben befolyásolja a *jelenlegi demográfiai helyzetkép*: a népegykeletű szerkezet (kor és nem szerinti összetétel), a termékenység, halandóság, a migrációs viszonyok és a nemzetiségváltás (asszimiláció).

A népszámlálások számadatai a legtöbb kelet-közép-európai országban 1980 óta csökkenést jeleznek, ezen belül a magyarság száma és az egyes országokon belüli aránya egyaránt csökken. Míg 1990-ben a Magyarországgal határos országokban 12,9 millió fő vallotta magát magyarnak, addig 2001-ben már csak 12,4 millió fő. A negatív tendencia a 21. század első évtizedében tovább folytatódott, a magyarok átlagos népességszáma 2012–2016-ra vetítve már csak 11,5 millió fő volt (Kapitány, 2015a). Tehát jelenleg a magyarság 16%-a él valamely Magyarországgal határos országban.

A Kárpát-medencében élő magyarság demográfiai helyzetképe jelentős eltéréseket mutat, amelynek egyik fontos oka a vizsgált társadalmak egymástól eltérő korszerkezetében rejlik. A népesség *korösszetételének* gyors értékeléséhez két egyszerű mutatót érdemes számba venni. Az egyik az öregedési index, amely azt mutatja meg, hogy milyen mértékben öregedik el egy adott közösség vagy egy adott terület népessége. Az öregedési index százalékos formában fejezi ki, hogy egy fiatalokúra (hagyományosan 0-14 éves, újabban és jelen esetben 0-19 éves) hány időskorú (65 évesnél idősebb) jut. Minél magasabb a százalékos érték, annál kedvezőtlenebb a fiatal és időskorú népesség aránya. A mutatót az elemzésbe bevont országokra és magyar közösségekre átszámolva az a magyar-

ság szempontjából sajnálatos kép rajzolódik ki, hogy szinte valamennyi magyar közösségben (köztük Magyarországon is) magasabb az idősek aránya a szomszédos országokhoz képest. A legkedvezőbb és egyben kivételes helyzetben jelenleg csak a kárpátaljai magyarság lehet, ahol a mutató értéke mind a magyarországi, mind az ukrainai országos értéknél is alacsonyabb. A vajdasági és az erdélyi magyarok körében ugyanakkor már most meghaladja az idősek száma a fiatalokét (1. ábra). Az Erdélyben található Székelyföld értékei azonban viszonylag kedvezőbbek, ezek nagyjából megegyeznek a többi nemzetrészt értékével.

1. ábra: Öregedési index az egyes szomszédos országokban és magyar közösségekben, 2011

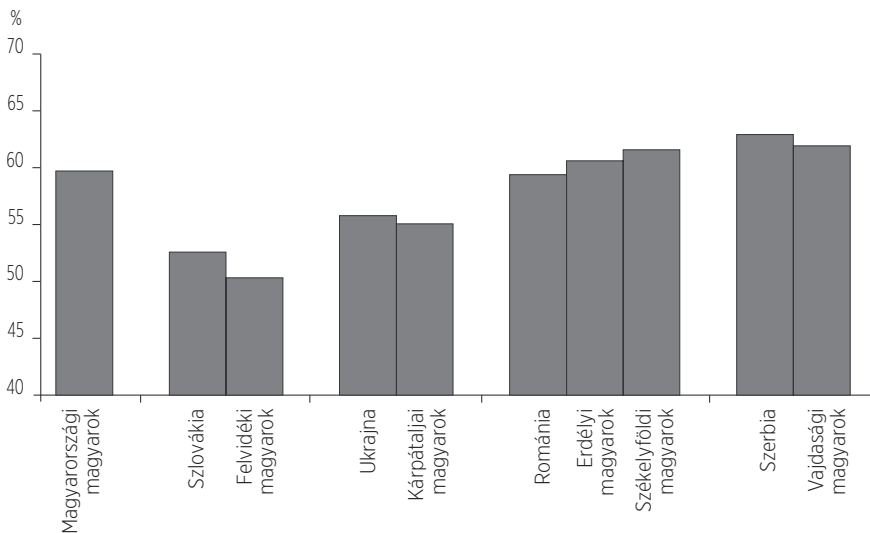
Forrás: NSKI; Szomszédos országok statisztikai hivatalai; KSH és Eurostat.

Megjegyzés: A kárpátaljai magyarok esetében az adatok a 2017-es állapotot tükrözik (*Summa 2017*).

Az öregedési index lehet kedvező vagy kedvezőtlen, azonban az ellátórendszer aktuális leterheltsége és a munkaerőpiaci aktivitás szempontjából az adott közösségen belül fontos szempont az aktív korcsoport aránya. Az *eltartottsági ráta* a másik olyan mutató, amely jól jellemzi a korösszetételt. Megmutatja, hogy az aktív, munkaképes korú (hagyományosan 15-64 éves, újabban és jelen esetben 20-64 éves) népességre százalékosan mekkora inaktív (fiatal és idős népesség) jut. Az öregedési indexhez hasonlóan (és annak ismeretében) minél alacsonyabb (legalábbis a jelenkorra vonatkozóan) annál kedvezőbb. A legtöbb magyar közösség eltartottsági rátája nem különbözik élesen

a bennfoglaló ország értékétől. Közülük a legkedvezőbb helyzetben a felvidéki magyarság van, azaz közösségükben a munkaképes korú lakosság mintegy kétszerese az inaktív népességnek (2. ábra). Mindezt, az aktív korcsoporthoz tartozó korévcsoportok nagyságától függően, az elkövetkező évek vagy évtizedek viszonyában akár kedvező helyzetként is lehetne értékelni. Az összes közösség szempontjából azonban érdemes figyelembe venni, hogy megfelelő mennyiségű fiatal népesség utánpótlása nélkül (lásd öregedési index) hosszabb távon a népes aktív korcsoport kiöregedése súlyos előregedéssel sújthatja az adott közösséget.

2. ábra: Eltartottsági ráta az egyes szomszédos országokban és magyar közösségekben, 2011

Forrás: NSKI; Szomszédos országok statisztikai hivatalai; KSH és Eurostat.

Megjegyzés: A kárpátaljai magyarok esetében az adatok a 2017-es állapotot tükrözik (Summa 2017).

A Kárpát-medence szinte valamennyi közösségére jellemző, hogy a gyermekvállalás elhalasztásával reagáltak a rendszerváltozások kihívásaira. Le-csökken a fiatalok gyermekvállalása, és ezzel együtt kitolódott az anyák első gyermekvállalási életkora. A teljes termékenységi arányszám (TTA) a legtöbb közösségben a 21. század első évtizedében érte el mélypontját. A mutató értéke 2011-ben Magyarországon 1,23, a határon túli magyarok körében 1,4 körüli volt, ám az utóbbi években mindegyik közösségben számottevő emelkedés figyelhető meg (Magyarországon 2017-ben 1,49-re emelkedett a TTA). A szakirodalom

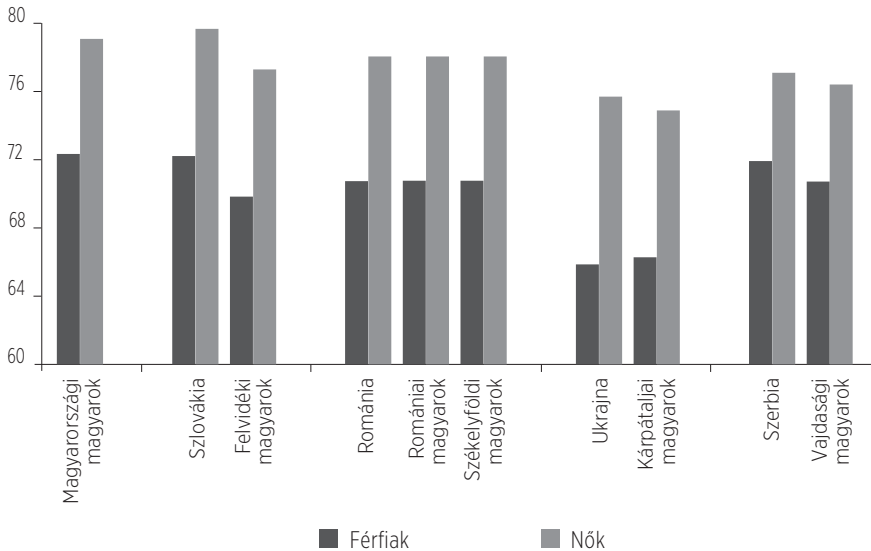
egybehangzó megállapítása szerint a Kárpát-medencében élő népek gyermekvállalási kedvében (a cigányságtól eltekintve) már évtizedek óta nincs érdemi különbség (Ghețău, 2004; Gyurgyík és Kiss, 2010; Kapitány és Spéder, 2017; Kiss, 2010, 178. o.).

Míg a térség országaiban a halandósági viszonyok a rendszerváltást követő években jelentősen romlottak, addig fokozatos javulás ezen a téren elsősorban a 2000-es évektől figyelhető meg. A születéskor várható élettartam Magyarországon 2013-at követően a nők körében 79,2, míg a férfiak körében 72,3 körül ingadozott (Kovács és Bálint, 2015). A születéskor várható élettartam 2002 és 2011 között a romániai magyar nők körében 73,4 évről 77,4 évre, a magyar férfiak körében 65,7 évről 70 évre emelkedett. A Vajdaságban a 2010–2012-es regionális halandósági táblák szerint a várható élettartam a nők körében 76,5, míg a férfiak körében 70,8 év.² A legalacsonyabb várható élettartam a kárpátaljai magyarokra jellemző: e közösség tagjai átlagosan mintegy öt évvel alacsonyabb élettartamra számíthatnak a szomszédos Magyarország és Szlovákia népességénél. (Ugyanakkor az ukrajnai magyar közösség születéskor várható élettartama feltételezésünk szerint nem kedvezőtlenebb az Ukrajnára jellemző értéktől).

Egyes határontúli közösségek halandósága kedvezőtlenebb a többséggel szemben (3. ábra). A szlovákiai magyarság halandósága az 1990-es években 20%-kal magasabb volt az országos átlagnál, születéskor várható élettartama pedig két évvel elmaradt a szlovákok mutatójától (Hablicsek, 2003). Ebben többek között az is közre játszhatott, hogy a felvidéki magyarság (dél-szlovákiai magyarság) körében az egészségkárosító szokások jóval elterjedtebbek lettek (Lampl, 2004). Az erdélyi magyarság születéskor várható élettartama megegyezik az országos átlaggal, azonban a nyers halandósági arányszám vonatkozásában jelentős eltérés tapasztalható a magyarok rovására, amely a kedvezőtlenebb korstruktúra következménye (Kiss és Barna, 2012, 36. o.). Kárpátalja vonatkozásában Hablicsek és szerzőtársai az 1991–2000-es időszakra azzal számoltak, hogy a kárpátaljai magyarok legalább fél évvel tovább élnek, mint egy ukrajnai átlagpolgár (Hablicsek, 2005) (az ország nyugati régióiban jellemzően magasabb a várható élettartam, mint a keleti/déli régiókban [Murphy et al., 2013]).

² A vajdasági, kárpátaljai és felvidéki magyarság esetében sajnos nem állnak rendelkezésünkre részletes halandósági tábla adatok, ezért a regionálisan elérhető halandósági táblákat használtuk.

3. ábra: Születéskor várható élettartam az egyes szomszédos országokban és magyar közösségekben, 2011

Forrás: NSKI; Szomszédos országok statisztikai hivatalai; KSH és Eurostat.

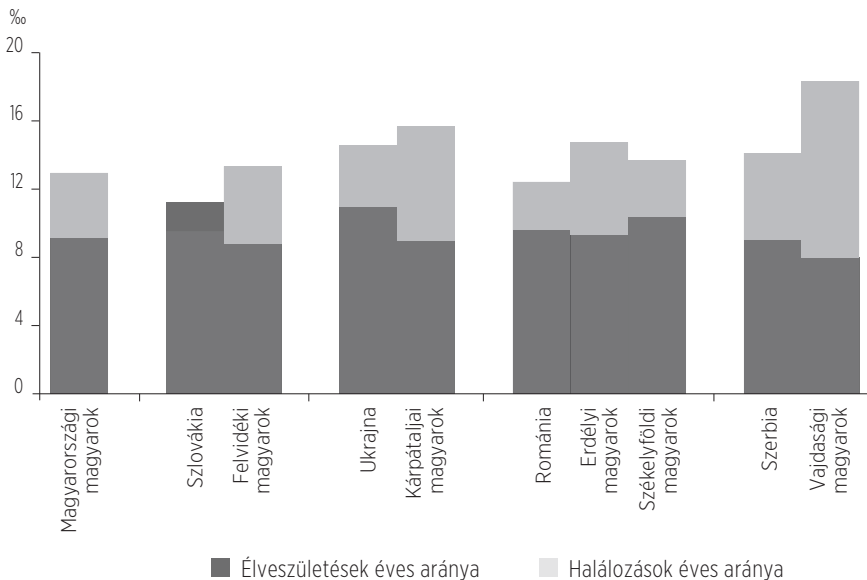
A Kárpát-medence szinte valamennyi közösségére jellemző, hogy az élvszületések számát kisebb-nagyobb mértékben meghaladják a halálozások, azaz a *természetes szaporulat* negatív. Ez a jelenség azonban valamennyi külhoni közösséget nagyobb mértékben sújtja a bennfoglaló állam teljes népességéhez képest (4. ábra). Kiemelendő a vajdasági magyarok kiugró negatív természetes szaporulata, illetve a felvidéki magyarság abból a szempontból, hogy Szlovákia az egyetlen olyan vizsgált ország, amelyre fogyás helyett természetes szaporodás jellemző.

A természetes népmozgalmi mutatók mellett fontos kitérni a *vándorlásra*. Lehet egy népesség kedvező demográfiai állapotban, azonban ennek pozitív hatásai máris redukálódnak, ha egyébként jelentős elvándorlás sújtja. A külhoni magyar közösségekre túlnyomórészt jelentős elvándorlás jellemző, amely gyakran a bennfoglaló országokhoz képest kedvezőtlenebb (5. ábra).³ A vándorlások okai között megtalálható a Magyarországra áttelepülés, amihez

³Fontos hangsúlyozni, hogy egyes országok hivatalos vándorlási statisztikái nem feltétlen megbízhatók. Ez lehet a magyarázat arra, hogy a vándorlási arányszám Európa legnagyobb kibocsájtó országai között számon tartott Ukrajnában pozitív, Szerbiában pedig kiegyenlített.

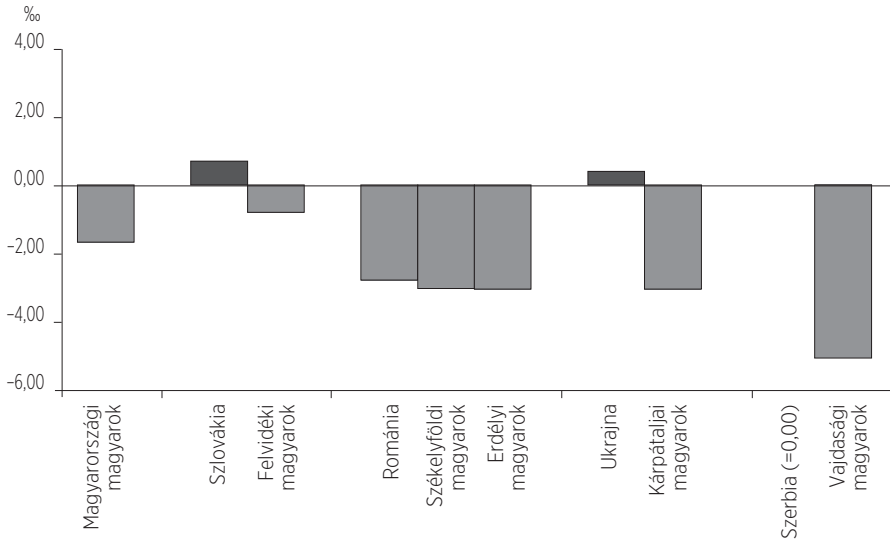
az egyes közösségekhez képest eltérő időpontban társult egy erőteljes nyugat-európai kivándorlás is. Ez utóbbi a Vajdaságban már 1990 előtt jellemző volt (Tátrai et al., 2013), míg az uniós tagállamokban az ahhoz való csatlakozás gyorsította fel (Kapitány és Kiss, 2010; Gál, 2011), majd például Magyarországon vagy Kárpátalján a 2008-as gazdasági válság hatásai is felerősítették ezt a folyamatot (Kapitány, 2015c, 51. o.; Tátrai, Molnár és Molnár et al., 2018). Fontos látni, hogy egyes külhoni térségekben a magyarság elvándorlása kisebb mértékű, mint a többségi társadalomé (Kapitány és Kiss, 2010; Kiss és Barna, 2012), és ezen a téren a legutóbbi népszámlálás óta jelentős változások lehettek: feltételezhető, hogy a vándorlási magatartásban a különbségek tovább nőttek, a többségi társadalom még mobilabbá vált. Tekintve, hogy e tényezők jelentősen befolyásolják az adott térség, illetve nemzetrészt magyarságának össznépességen belüli arányát, érdemes külön is foglalkozni olyan forgatókönyvekkel, amelyek eltérő vándorlási magatartásformákat kötnek a magyarsághoz és a többségi társadalomhoz (ld. később a népességarány számításoknál).

4. ábra: Az elveszületések és halálozások éves aránya az egyes szomszédos országokban és magyar közösségekben, 2011

Forrás: NSKI; Szomszédos országok statisztikai hivatalai; KSH és Eurostat.

5. ábra: Vándorlási arányszám az egyes szomszédos országokban és magyar közösségekben, 2011

Forrás: NSKI; Szomszédos országok statisztikai hivatalai; KSH és Eurostat.

A határon túli magyar népességcsökkenésben nagy szerepet játszik a nemzeti-ségváltás (asszimiláció), azonban az asszimiláció kontextusa teljesen eltérő az egyes különböző határon túli közösségekben. Erdélyben mind a román, mind a magyar etnicitásnak viszonylag egyértelmű markerei vannak, mindkettő köré jól kikristályosodott (egymással szembenálló) nemzeti ideológia és intézményrendszer épült. Továbbá dominánsak azok a társadalmi mechanizmusok, amelyek a vegyes származásúakat az egyik vagy a másik etnikai kategória mellett döntésre készítetik (Kiss, 2010, 240. o.). Kiss az erdélyi magyarok esetében a vegyes házasságokból származó intergenerációs asszimilációs veszteséget 2002 és 2011 között 5,3%-ra becsülte (Kiss és Barna, 2012, 49. o.), míg Székelyföldön, eltérően a más megyebeli romániai magyar népesség többi részétől, nincs asszimilációs veszteség (Kiss és Barna, 2012; Kiss, 2012).

Szlovákiában a folyamatok ugyancsak a többség irányába mutató asszimiláció fogalmával írhatók le (Gyurgyík, 2004). A szlovákiai magyarok számának csökkenése hátterében elsősorban az asszimiláció áll (Kapitány, 2015a), az 1990-es években a felvidéki magyarság csökkenésének több mint 60%-áért az asszimiláció tehető felelőssé (Gyurgyík, 2013).

A vajdasági magyarok körében a vegyes házasságok arányából (2003-ban 28%, 2007-ben 33% [Kiss, 2012]) és az etnikai reprodukció mértékéből becsülve,

körülbelül öt-hatszáz főre tehető évente az asszimilációs veszteség (Badis, 2008, 2012). Badis Róbert a népszámlálások és népmozgalmi adatok összehasonlítása alapján a születések 20-25%-át jelöli meg asszimilációs veszteségként. Megítélésünk szerint Badis felülbecsüli az asszimiláció mértékét, mert a legutóbbi két népszámlálás közötti népességfogyást döntő mértékben a természetes népességfogyás és az elvándorlás határozta meg, az asszimilációnak kisebb szerep jutott, másrészt pedig a népmozgalmi és a népszámlálási adatok összehasonlítását kétségessé teszi az eltérő jellegű regisztráció. Harmadrészt, Badis számítása nem veszi figyelembe az elvándorlás hatását.

A szakirodalom szerint az identifikációs tényezők Kárpátalján inkább a diszsimiláció irányába hatnak, mivel az utóbbi évtizedben a magyar identitás felértékelődött. Molnár és szerzőtársai számításai szerint 1989 és 2001 között identifikációs tényezők hatására a magyarság nyeresége öt-hatezer fő lehetett. Ennek háttérben három összetevőt sorolnak fel. Egyrészt a cigány népesség önbesorolása, akik közül – a státustörvény kedvezményei hatására – a szerzők becslése szerint több mint négyezren vallották magukat magyar nemzetiségűnek (Molnár et al., 2016). Másrészt a szovjet időszakban a különböző kényszerek hatására, retorzióktól tartva magukat ukránnak, vagy szlováknak vallók közül többen újra magyarként lettek számba véve (Molnár és Molnár, 2005). A harmadik tényező pedig a bizonytalan, vagy kettős etnikai identitású népesség önbevallása volt. Ez a csoport a 2001-es népszámlálás időpontjában – a korábbiakhoz képest – nagyobb arányban vallotta magát magyarnak, aminek háttérben szintén a magyarság vállalásának gazdasági előnyei és presztízse állhattak. A 2001-es népszámlálás adataiból az derül ki, hogy a magyar-keleti szláv vegyes házasságból származók 52,8%-a magyarként, 47,2%-a pedig ukránként lett regisztrálva, azaz 2001-ben az etnikai átörökítés Kárpátalján ukrán-magyar viszonylatban közel szimmetrikus volt (Molnár és Molnár, 2005). A magyar-ukrán arány 2017-ben a Summa 2017 alapján ugyancsak 53-47 arányú (Tátrai, Molnár és Kovály et al., 2018).

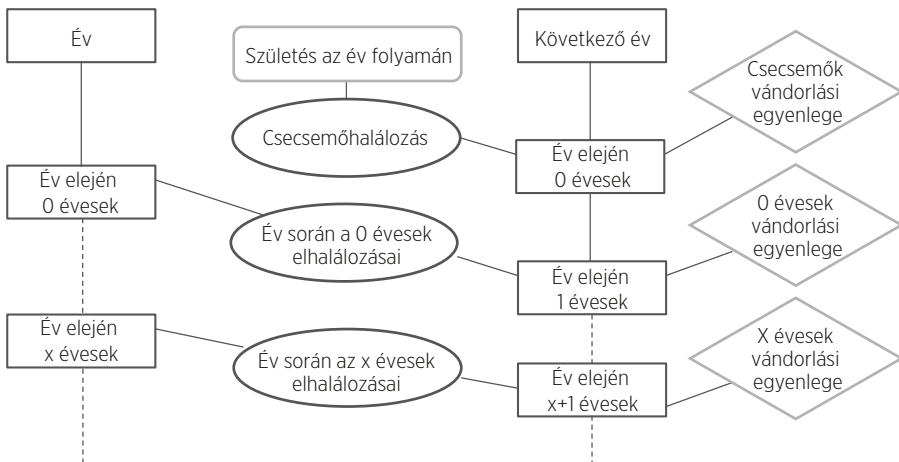
MÓDSZER

A népesség-előreszámítás (projekció – előrevetítés) a múltbeli folyamatok és tendenciák alapján becsült, jövőre vonatkozó születési ráta, halálozási ráta és migrációs egyenleg alapján készül. Nem jóslás (predikció), előrejelzés (forecast) vagy becslés (estimation), hanem leginkább a jóslás és az előrejelzés között helyezhető el. Általában hosszú időtávra vonatkozó, adott feltételekhez kötött, „ha,...akkor” módon meghatározott számítás, az elfogadott for-

gatókönyvek számszerű eredménye. Például (magyarországi adatok alapján), ha a termékenység az elmúlt 4 év trendje szerint emelkedik, és az elvándorlás mérséklődik, a születéskor várható élettartam pedig kismértékben emelkedik, akkor 2031-re elérnénk a reprodukcióhoz szükséges 2,1-es értéket és a születések száma százezer fölé emelkedhet, a népességszám pedig 2060-ra stabilizálódna (8,7 millió fővel).

Jelen tanulmányban bemutatott kutatás a kohorsz-komponens módszert alkalmazza (Preston et al., 2000). A módszer figyelembe veszi és kiszámolja az előreszámított időszak folyamán nemenkénti bontásban a várható születéseket, korcsoportos halálzásokat, korcsoportosan a vándorlásokat, és ezek segítségével nemenként és korcsoportonként kalkulálja az időszak végére várható népességszámot. A továbbszámítás ún. koreltolással keletkezik, vagyis az adott év elején x évesekből egy év elteltével pontosan egy évvel idősebbek, $x+1$ évesek lesznek (6. ábra). A kohorsz-komponens elnevezés utal arra, hogy a módszer népességi kohorszokra (születési évjáratokra) vonatkozik, és a továbbszámítást a demográfiai komponensek (összetevők) figyelembevételével végezzük. A kohorsz-komponens-modellek kiinduló népességi adatainak elsődleges forrása a népszámlálási adatbázisok és a népszámlálási évek között továbbvezetett népességszám-adatsorok.

6. ábra: Népesség-előreszámítás algoritmus a kohorsz-komponens módszerrel

Forrás: Habcsek, 1996, 383. o.

A modell *termékenység*gel kapcsolatos adatai a korszpecifikus termékenységi arányszámok (TTA - születések száma és a női népesség számának hányadosai általában öt éves korcsoportonkénti bontásban). A *halandóság* mint népesség-változási tényező számos mutatószám alapján megragadható, és többnyire a halálozási ráták vagy a halandósági tábla kimeneti adatait (születéskor várható élettartam és a túlélési ráta) építik be a kohorsz-komponens-alapú népességi előreszámításokba (Tagai, 2015). A népességváltozás harmadik tényezője a *vándorlás*, általában vándorlási egyenleg formájában szerepel a modellben. A népesség jövőbeni alakulásának három fő komponense – születés, halálozás, vándorlás – közül a vándorlás a legkevésbé kiszámítható. A vándorlási adatok a többi népmozgalmi jellemzőhöz hasonlóan többféle forrásból érhetők el, ugyanakkor ezek az adatok a legbizonytalanabbak. A különböző országok migrációs adatgyűjtései általában eltérő definíciókon alapulnak, továbbá a rendelkezésre álló adatok gyakran hibásak, pontatlanok vagy hiányosak. A magyarországi és a környező országokbeli be- és kivándorlási adatok ez alól sem képeznek kivételt (Gödrö, 2018). Mindezek miatt a szakértői elemzések fontos szerepet játszanak az előreszámításban, mivel véleményüket explicit módon az előreszámítási modellek paramétereiként építettük be (Lutz and Goldstein, 2004).

A kohorsz-komponens újabb paramétereiként az *asszimilációt* is meg kell vizsgálni, amely újabb bizonytalansági tényezőt jelent. Alapvető fontosságú tehát az etnokulturális és demográfiai reprodukció közötti különbségtétel. A legújabb nemzetközi etnikai népesség-előreszámítások ma már alkalmaznak asszimilációs modelleket (Norman et al., 2010; Rees and Wohland et al., 2012; Tarvainen, 2018). Az etnikai csoportok előreszámításánál tehát nem elhanyagolható kérdés, hogy a különböző etnikai csoportok közötti keveredést milyen módon vesszük figyelembe (Csata és Kiss, 2007; az asszimiláció mérési lehetőségeiről lásd Balizs, 2016). Az asszimilációs modellek kidolgozása során Szilágyi N. Sándor intergenerációs asszimilációt becsülő eljárása került alkalmazásra (Szilágyi N., 2002), Kiss és Csata erdélyi előreszámításához hasonlóan (Csata és Kiss, 2007, 27-35. o.; Kiss, 2010, 242-244. o.).

Ahogy az előző fejezetben már említettük, a szomszédos országok magyar kisebbségeit eltérő mértékben érinti az asszimiláció, ezért modellünk különböző értékekkel számol. A romániai magyar népesség előreszámításánál a Kiss Tamásék által becsült 5,3%-os értékkel dolgozunk (Kiss és Barna, 2012, 49. o.), tehát azt feltételezzük, hogy a romániai magyar nők által szült gyermekek 95%-a lesz

magyar, míg a székelyföldi magyar népesség-előreszámítás során az asszimiláció jelensége nélkül számoltunk.⁴

Szlovákiában a vegyes házasságokból születő gyermekek nagyobb arányban lesznek szlovák nemzetiségűek, mint magyarok, ezért a számítás során az újszülöttek arányában fejezzük ki az asszimilációs veszteséget. Jelen számítások során azt feltételezzük, hogy az ilyen jellegű veszteség 2031-ig erőteljesebb lesz, azután mérséklődik.

Szerbia esetében jelen számítások kiindulása az, hogy ugyan az asszimilációnak van szerepe a vajdasági magyarok népességszámának csökkenésében, de a Badis Róbert (Badis, 2008, 2012) által becsült értékeknél (20-25%) mérsékeltebben. Egyes napjainkban zajló folyamatok miatt (pl. egyszerűsített honosítás és a közösséget érintő fejlesztések) a magyar nyelv és identitás választása vonzóbb lehet, mint korábban. A vajdasági magyar népesség-előreszámítás során 10%-os veszteséget fogadunk el, vagyis azt feltételezzük, hogy a magyar nők által szült gyermekek 90%-a lesz magyar.

Kárpátalja esetében számításaink kiindulása, hogy e nemzetrészben az asszimilációs és disszimilációs folyamatok egymást semlegesítik. A kiegyenlített nemzetiségváltással kapcsolatos hipotézisünk konzervatív becslésnek számít, hiszen nem vesszük figyelembe a Summa 2017 adatfelvételtől kimaradt magyar identitású roma népességet.

AZ ELŐRESZÁMÍTÁS KIINDULÓ FELTÉTELEI ÉS A NÉPESEDÉSI FOLYAMATOK FORGATÓKÖNYVEI

A népesség-előreszámítások kezdő évét és a kiinduló népességet jelen esetben a Magyarországon és a környező országokban végrehajtott 2011. évi népszámlálások kor és nem szerinti adatai alkotják. Kivételt képez ez alól a kárpátaljai magyarság, amely esetben a népesség-előreszámítás kezdő éve 2017, a *Summa 2017* (Tátrai, Molnár és Kovály et al., 2018) adatfelvétel időpontja. Az előreszámítást öt éves periódusokra készítettük el, a záró év 2051. A népesség-előreszámítás a *demoproj* (Abel, 2019) R programcsomag felhasználásával készült.

⁴ Modelljeink szükségszerű leegyszerűsítések. Jól tudható, hogy népszámlálásról népszámlálásra csökken a szórványmagyarok részesedése az egyes magyar közösségeken belül. Ez egyben azt is jelentheti, hogy az asszimiláció mértéke valamelyest csökken hosszabb távon, tehát az erdélyi modelljeinkben az asszimiláció némiképp felülértékelt.

Az előreszámítás során a magyar népesség kiinduló száma nemzetrészenként eltérő módon került meghatározásra. Magyarország esetében a számítások szerint magyar nemzetiségű mindenki, aki magyar állampolgár, függetlenül attól, hogy a magyar népszámlálási adatlapján nemzetiségként valamelyik kisebbséghez tartozónak vallotta magát. Választásunkat olyan népszámlálási adatfelvételi módszertani okok indokolják⁵, amelyek miatt e tanulmány nem térhet ki a magyarországi magyarok és magyarországi nem magyar nemzetiségűek népességprognózisára. Az ország nemzeti kisebbségeinek – eleve nehezen azonosítható, de alapvetően kislélekszámú (Kapitány, 2015b) – közösségei érdemben azonban nem befolyásolják az ország népesedési folyamatait.

Utóbbi megállapítás nem feltétlen igaz a magyarországi cigány közösségek esetében. E közösségek tanulmányozásának általános módszertani problémáinak (Pénzes et al., 2018) megoldását azonban nem lehetett felvállalni jelen elemzés keretei között, mert azt nem tették lehetővé az adatok és a rendelkezésre álló erőforrások (munkánk a külhoni magyar közösségekre irányuló új eredmények előállítására koncentrált). A cigányság kapcsán viszont meg kell említeni, hogy közösségeik nagyon fontos tényezői nem csak a magyarországi, de a külhoni magyar népesség alakulásának is, sajátos demográfiai mutatóik, identitásmin-tázatuk és számosságuk miatt. Jelen tanulmány ugyan néhány ponton utal a külhoni cigány közösségek demográfiai folyamataira, de e téma – a Kárpát-medencei magyar, illetve magyar és nem magyar kötődésű cigányság népesség-előrejelzése – egy önálló kutatást érdemel, amelynek erőforrásigénye a jelentős módszertani kihívások miatt akár meg is haladhatja jelen munkáét.

A felvidéki magyar kisebbség számának meghatározásakor abból indultunk ki, hogy az etnikai hovatartozás szerinti létszám arányaiban jelentős mértékben elmarad az anyanyelv szerinti népességszámtól. Ravasz Ábel (2012) becslése szerint 2011-ben 511 ezer magyar kötődésű állampolgár élt Szlovákiában, amelybe beletartoznak azok a romák is, akik magyarnak vallották magukat. Arányuk a magyarok között Ravasz becslése szerint 12%. Elfogadva a tanulmány számításait és becsléseit, az etnikai hovatartozásukra országosan nem válaszoló 380 ezer főből az 53 ezer főnyi magyar megjelenik az előreszámítási modellben, így a kiinduló felvidéki magyarság száma 504 ezer fő.

⁵ A 2011-es magyarországi népszámlálás során a nemzetiségi kérdésre válaszolók adatai vélhetően nem tudósítanak hitelesen a magukat magyarnak vallókról (Kapitány, 2015b). Ez adatfelvételi okokkal magyarázható a magas arányú nem válaszolók miatt, miközben a nemzetiségi kérdésblokkra válaszolók 97,09%-a első nemzetiségként a magyart jelölte meg (Morauzski és Papp Z., 2014).

A 2011-es romániai népszámlálás adminisztratív lebonyolításával és tudományos érvényességével kapcsolatban jelentős bizonytalanságokkal állunk szemben (Kapitány, 2013, 2015a; Veres, 2015). Románia eredetileg hagyományos népszámlálást tervezett és hajtott végre, amelynek során a számlálóbiztosok 19 042 936 személyt írtak össze lakónépességként. Ezt követően azonban egy „alternatív módszertan” alapján a népszámlálási adatbázist a lakosság-nyilvántartóból pótolták, ami 1 238 028 személyt érintett. Ezek a személyek valójában regiszter alapon lettek „összeszámolva”, ezért értelemszerűen a nemzetiségükre, anyanyelvükre, vallásukra vonatkozó információkat nem tartalmazza a népszámlálási adatbázis. Ezért számításunkban e nemzetrészben csak az ismert etnikai hovatartozású személyek szerepelnek.

Ukrajnában 2001-ben, közel húsz éve volt utoljára népszámlálás. Ekkor 151 ezer fő vallotta magát magyar nemzetiségűnek. A kárpátaljai magyarságra vonatkozó kiinduló népességszámunkban azonban nem a census eredményeit, hanem a *Summa 2017* (Tátrai, Molnár és Molnár et al., 2018; Tátrai, Molnár és Kovály et al., 2018) adatállományt vettük alapul. Ez alapján a 2001-es népszámlálásból továbbvezetett magyar nemzetiségűek lélekszáma 123-125 ezer fő körül lehetett (amely nem tartalmazza a körülbelül 5,5 ezer fős magyar identitású cigányságot [Molnár et al., 2016]). A vajdasági magyarok kiindulatszámát a 2011-es szerbiai népszámlálás nemzetiségi adatai jelentik (a 2012-ben publikált adatok anyanyelvre vonatkozó eredményeket nem tartalmaznak).

Az alkalmazott módszerrel *négy előreszámítási változat* készült: az alapváltozat, amely a legvalószínűbb változat; egy alacsony, más néven pesszimista; egy magas, vagyis optimista változat; valamint egy úgynevezett alapváltozat kiegyensúlyozott migrációval, ahol a migrációs egyenleg nulla. A különböző népesedési forgatókönyveket a KSH Népeségtudományi Kutatóintézet szakértői és határon túli demográfus szakértők becslései alapján állítottuk össze.

Az alacsony, alap és magas termékenységi, halandósági, vándorlási és asszimilációs hipotézisek kombinálásával – feltételezve az egyes változatok együttjárását – keletkeztek az előreszámítási változatok. (A hipotézisekhez tartozó táblázatokat lásd a Mellékletekben.)

Az *alpváltozat* mérsékelt, de reális változásokat eredményez a demográfiai folyamatokban. Az elképzelhető maximumhoz képest alacsonyabb a figyelembe vett élettartam javulás, a jövőbeni minimumhoz képest viszont magasabb a gyermekszám. Mindez hosszabb távon javítja az időskori függőségi arányokat, mérsékli az egész népesség, és ezen belül a munkavállalási

korúak létszámcsökkenését. Összességében az alapváltozat enyhén kedvező összfeltételt jelent a népességváltozás számára. Az *alacsony* és a *magas* változatok adják az elképzelhető minimális és maximális népességszámokat, mind az össznépesség, mind a résznépességek és mind a népmozgalmi esetszámok vonatkozásában. Ezáltal a jövőbeni népességfejlődés mozgásterét jelölik ki az időben távolodva egyre szélesebb tölcser formájában (Obádovics, 2018).

A fentiek közül az alábbiakban az *alpváltozatot* ismertetjük részletesebben. Ez utóbbi modellben a termékenység lassan emelkedik a 2010-es évek első felében tapasztalható 1,4 körüli értékről 1,6 körüli értékig, majd ezen a szinten állandósul. Átalakul továbbá a termékenységi naptár (gyermekvállalás időzítése), a jelenlegi 20–29 éves korú maximum értékek fokozatosan áttolódnak a 25–34 éves korcsoportra. Az előreszámítási időszakban a halandóság további javulását feltételezzük, nemzetrészenként és nemenként eltérő mértékben. Magyarországon 1990 és 2010 között tízévente 2,4 évvel nőtt a nők születéskor várható élettartama, ez a tendencia a következő öt évben megtorpanni látszik, mindössze 0,6 éves növekedés tapasztalható 2010-ről 2015-re. A férfiak esetében 1990–2000 között 2,3 évvel, 2000–2010 között 3,2 évvel nőtt a születéskor várható élettartam, és 2010-ről 2015-re is hasonló emelkedés mutatható ki. Ebből kitűnik, hogy a férfiak és a nők születéskor várható élettartama közötti távolság fokozatosan szűkül (Obádovics, 2018). Ennek megfelelően a mintegy 35–40 éves időhorizont alatt a férfiak születéskor várható élettartamának 6–8 évnyi, míg a nők születéskor várható élettartamának 4–5 évnyi növekedésével számolunk.

A nemzetközi vándorlásnál a hipotézisek a magyar anyanyelvű/nemzetiségű (nem állampolgárságú) állampolgárok vándorlási egyenlegére, a bevándorlók és elvándorlók különbségére vonatkoznak. Az elvándorlás esetében fontos a célország ismerete, így csak a Kárpát-medence vizsgált országain kívüli célországokat vesszük figyelembe. A magyarországi elvándorlás kapcsán azt feltételezzük, hogy a nyugat-európai országok elszívó hatása még néhány évig érvényesülni fog, majd fokozatosan csökken. A határon túli magyar közösségek körében az anyaországi áttelepülés az egyik fontos oka és tényezője az elmúlt évtizedek népességcsökkenésének. A jelenlegi trendek folytatásának feltételezése rendkívül pesszimista forgatókönyvet eredményezett volna. Részben emiatt, részben pedig a vándorlás kiszámíthatatlansága miatt inkább egy konzervatívabb álláspontra helyezkedtünk, és csupán évi 3 ezrelék (tízévenként a teljes kiinduló népesség 3%-a) vándorlási veszteséggel számoltunk.

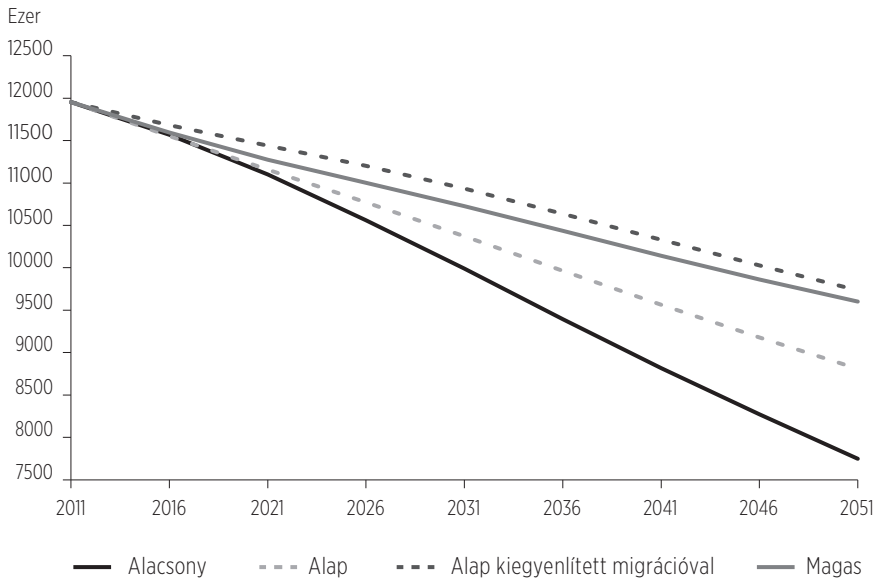
A Kárpát-medencei magyarság 2051-ig tartó abszolút számának előreszámítása mellett számításokat végeztünk arra irányulóan is, hogy a népességbecslések eredményei alapján hogyan fog alakulni 2051-re a külhoni magyarság aránya az egyes szomszédos országokban. Ehhez az egyes nemzetrészek magyarságára vonatkozóan saját számításainkat és az ezzel módszertanilag megegyező ENSZ népesség-előreszámítás országos adatait vettük alapul (WPP, 2019).

A népességarány előreszámítása még a népességszám előreszámításnál is több tényezőt integrál, bevonva az országok teljes népességének előreszámítási adatait, így még több bizonytalansággal terhelt. Éppen ezért jelen tanulmányban felállításra kerültek különböző forgatókönyvek a magyarság népességarányának változására irányulóan ott, ahol, amely nemzetrészen, az lehetséges volt. Az egyes forgatókönyvek közötti eltérés oka, hogy az országos népesség-előreszámítások adatairól más források is rendelkezésre álltak (a már említett ENSZ számítási adatok mellett). A Román Statisztikai Hivatal országos és területi (Erdély) népesség-előreszámítási adatai (INS, 2017), valamint a Szerb Köztársaság Statisztikai Hivatalának országos és területi (Vajdaság) népesség-előreszámítási adatai (RZS, 2020) alapján képezhetők alternatív forgatókönyvek a magyar népesség arányának alakulásáról. Erdélyben rendelkezésre állt a magyarság népességarányának egy korábbi előreszámítása (Kiss és Csata, 2016), ezért az erdélyi kimutatásokban összehasonlítási céllal feltüntetésre kerültek annak időtávban átfedő eredményei.

A KÁRPÁT-MEDENCEI MAGYARSÁG SZÁMA 2051-BEN

A magyarságra és főleg a külföldi magyar közösségekre összességében kedvezőtlen demográfiai állapotok jellemzők, ami meghatározhatja a jövőben várható népességszámokat. Míg 1990-ben Magyarországon és a környező országokban 12,9 millió fő vallotta magát magyarnak, addig 2001-ben 12,4 millió fő. A negatív tendencia a 21. század első évtizedében tovább folytatódott, amelynek eredményeként mintegy 12 millió főre csökkent a Kárpát-medencei magyar népességszám. A nagytérség magyarságának 16%-a él Magyarországgal szomszédos országokban. A számítások és a legvalószínűbb forgatókönyv alapján a magyarság száma a következő negyven évben mintegy 3 millió fővel (kb. negyedével) csökken (7. ábra).

7. ábra: A Kárpát-medencei magyarság létszámának várható alakulása a különböző népesség-előreszámítási forgatókönyvek szerint, 2011-2051

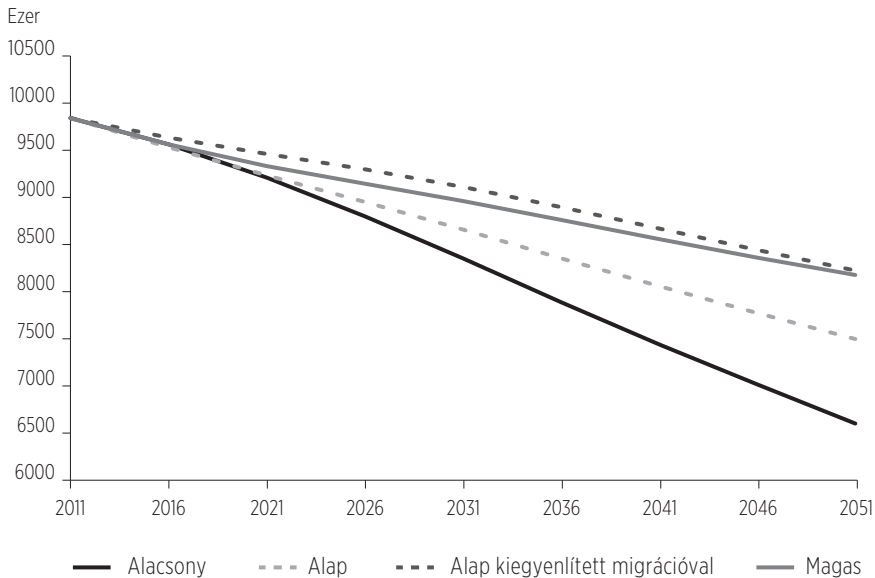

Forrás: NSKI; Szomszédos országok statisztikai hivatalai és KSH.

Magyarországi magyarság

Magyarország esetében a legvalószínűbb forgatókönyv szerint 7,5 millió fő körül alakulhat az ország népessége 2051-re. A legkedvezőtlenebb és legkedvezőbb forgatókönyvek megvalósulása esetén azonban a népességszám csupán 6,6 vagy akár 8,2 millió fő is lehet (8. ábra). Utóbbi forgatókönyvhöz képest a legkedvezőbb állapotot mégis a migráció nélküli változat (amiben a negatív vándorlási egyenleg nem jelenik meg) jelenti. Annak függvényében, hogy melyik hipotézis valósul meg 2051-re a népességveszteség 1,3 millió és 3,2 millió fő között prognosztizálható, ami 15-30%-os csökkenést jelent.

8. ábra: A magyarországi magyarság létszámának várható alakulása a különböző népesség-előre-számítási forgatókönyvek szerint, 2011–2051

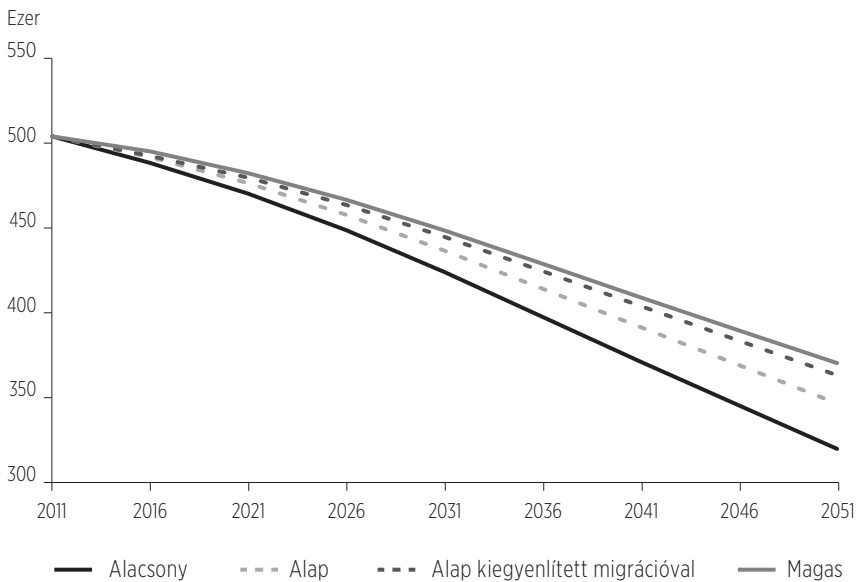

Forrás: NSKI; KSH.

Felvidéki magyarság

A három népesedési hipotézis alapján a felvidéki magyarok lélekszámával kapcsolatban 135 ezertől 180 ezer főig terjedő veszteséggel számolhatunk (30-40%), melyben a legvalószínűbb forgatókönyv szerint 160 ezer fővel lesz kevesebb a magyarság lélekszáma Szlovákiában. A kiegyenlített migrációs forgatókönyv a migrációs veszteség nélkül valamivel kedvezőbb eredményt ad, mint az alapváltozat, a legkedvezőbb, optimista verziótól pedig kismértékben marad el. Mindezek alapján annak függvényében, hogy melyik hipotézis valósul meg a felvidéki magyar anyanyelvűek száma 320-370 ezer fő között várható 2051-ben a 2011-re számított 504 ezerhez képest (9. ábra).

9. ábra: A felvidéki magyarság létszámának várható alakulása a különböző népesség-előreszámítási forgatókönyvek szerint, 2011–2051

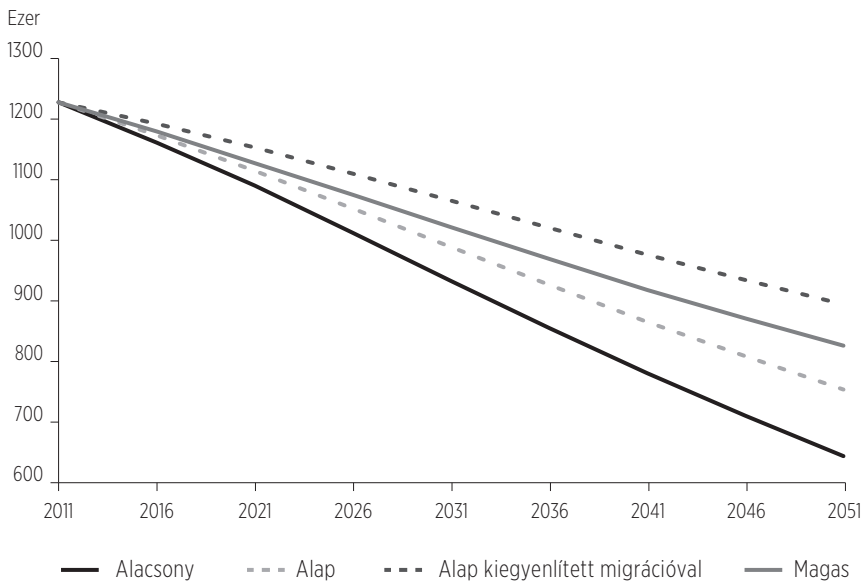

Forrás: NSKI; Szlovák Köztársaság Statisztikai Hivatala.

Erdélyi magyarság

A romániai magyar népesség számának csökkenése – az egymástól eltérő népesség-előreszámítási forgatókönyvek szerint különböző mértékben – tovább folytatódik a jövőben. Az alap forgatókönyv szerint a romániai magyarok száma a 2011-es 1,228 millió főről negyven év alatt 753 ezer főre csökkenhet. Az optimista népesség-előreszámítási forgatókönyv szerint a fenti csökkenés mintegy 72 ezer fővel mérséklődhet, ellenben a pesszimista verzió a népességfogyás mértékét 584 ezer főre, a 2051. évi népességszámot pedig 643 ezer főre becsüli. A kiegyensúlyozott migrációs forgatókönyv a legkedvezőbb, közel 900 ezres romániai magyar nemzetiségű személyt feltételez. Összességében annak függvényében, hogy melyik hipotézis valósul meg az erdélyi magyarság száma 640 és 900 ezer fő között várható 2051-ben (10. ábra).

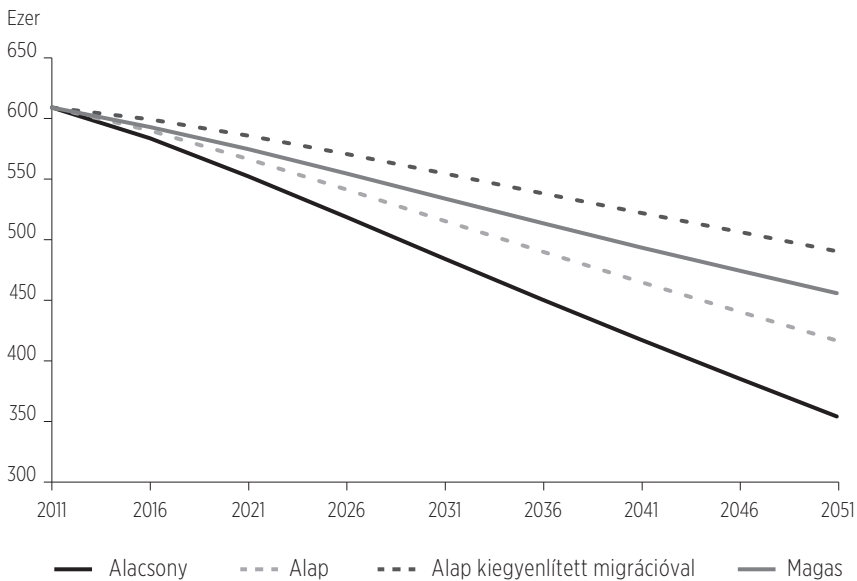
10. ábra: Az erdélyi magyarság létszámának várható alakulása a különböző népesség-előreszámítási forgatókönyvek szerint, 2011–2051

Forrás: NSKI; Román Országos Statisztikai Intézet.

A Kárpát-medencei magyar kisebbségi közösségek közül a legnagyobb összefüggő magyar tömbterület az erdélyi Székelyföld (Hargita, Kovászna és Maros megyék). A székelyföldi magyar népesség számának csökkenése ugyancsak folytatódni látszik. Az alap forgatókönyv szerint a négy évtized alatti népességfogyás mértéke eléri a 192 ezer főt, a magas népesség-előreszámítási forgatókönyvek szerint a fenti csökkenés mintegy 39 ezer fővel mérséklődhet, míg az alacsony verzió a népességfogyás mértékét 255 ezer főre becsüli. A legkedvezőbb migráció nélküli változat is legalább 120 ezer fős veszteséggel számol. Mindezek alapján annak függvényében, hogy melyik hipotézis valósul meg a székelyföldi magyarság száma 360 és 490 ezer fő között várható 2051-ben a 2011-es 609 ezer főhöz képest (11. ábra). Mindezzel együtt, bármely forgatókönyv bekövetkezése esetén tovább növekszik majd a székelyföldiek súlya a romániai magyar kisebbségen belül.

11. ábra: A székelyföldi magyarság létszámának várható alakulása a különböző népesség-előreszámítási forgatókönyvek szerint, 2011-2051

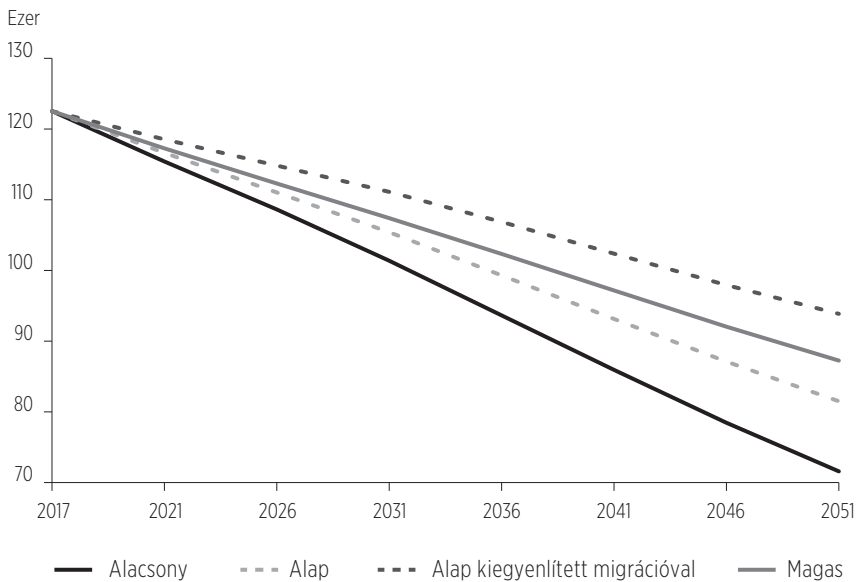

Forrás: NSKI; Román Országos Statisztikai Intézet.

Kárpátaljai magyarság

A kárpátaljai magyar népesség száma az alap forgatókönyv szerint a négy évtized alatt 41 ezer fővel fogyatkozik meg. Ez a magas népesség-előreszámítási forgatókönyv megvalósulása esetén mintegy 6 ezer fővel mérséklődhet, míg az alacsony forgatókönyv az alapváltozathoz képest 10 ezer fővel alacsonyabb népességszámot feltételez. A legkedvezőbb kiegyensúlyozott migrációs szcenárió 94 ezer fő kárpátaljai magyart prognosztizál 2051-re. Összességében, annak függvényében, hogy melyik hipotézis valósul meg, a kárpátaljai magyarság száma 71 és 94 ezer fő között várható 2051-ben a 2017-es felmérés során becscsült 122-123 ezer főhöz képest (12. ábra).

12. ábra: A kárpátaljai magyarság létszámának várható alakulása a különböző népesség-előreszámítási forgatókönyvek szerint, 2017–2051

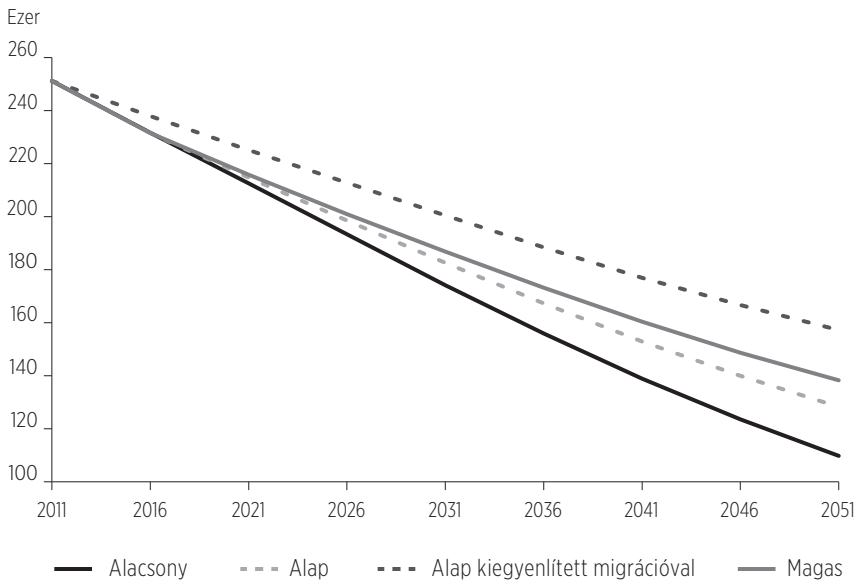

Forrás: NSKI; SUMMA 2017; Ukrán Állami Statisztikai Szolgálat.

Vajdasági magyarság

A vajdasági magyar népesség számának csökkenése szintén folytatódni fog, vélhetően a többi nemzetrésznél is jelentősebb mértékben. Már az alap forgatókönyv szerinti 123 ezer fős veszteség is gyakorlatilag megfelel a vajdasági magyarságot. A magas népesség-előreszámítási forgatókönyv alapján ez a csökkenés csak mintegy 10 ezer fővel mérséklődhet, azonban az alacsony forgatókönyv megvalósulása esetén már 140 ezer fős veszteség prognosztizálható. Még a kiegyensúlyozott migrációs forgatókönyv esetében is számolni kell nagyjából 40%-os veszteséggel. Mindezek alapján annak függvényében, hogy melyik hipotézis valósul meg a vajdasági magyarság száma 110 és 157 ezer fő között várható 2051-ben a 2011-es 253 ezer főhöz képest (13. ábra).

13. ábra: A vajdasági magyarság létszámának várható alakulása a különböző népesség-előreszámítási forgatókönyvek szerint, 2011-2051

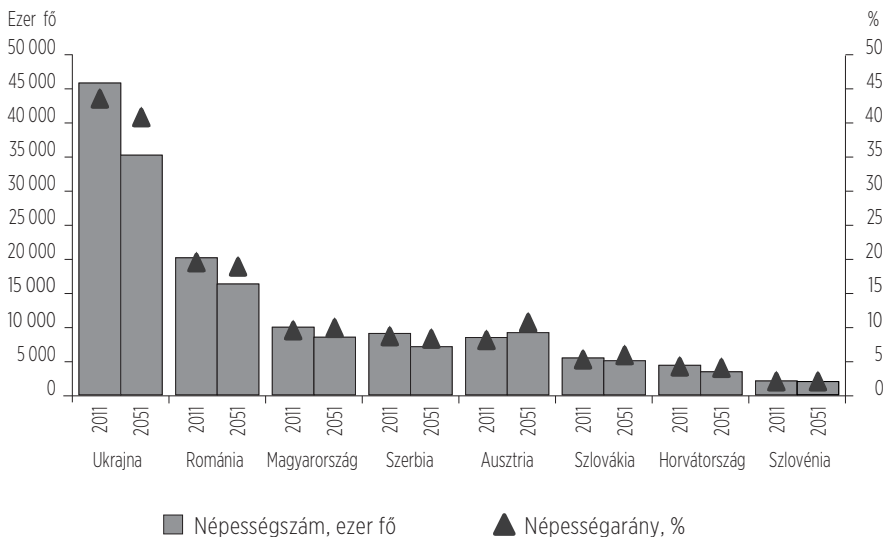

Forrás: NSKI; Szerb Köztársaság Statisztikai Hivatala.

Nagytérségi kitekintés

A Kárpát-medencei magyarságra vonatkozó előreszámítások eredményeinek kontextusba helyezéséhez érdemes kitérni Magyarországra és a vele szomszédos országokban várható trendekre. Jelenleg körülbelül 105 millió fő lakja ezt a térséget, amelyek közül a legnagyobb lélekszámmal a 45 millió fős Ukrajna rendelkezik. Az ENSZ által végzett előreszámítások legvalószínűbb forgatókönyve (alapváltozat) alapján - Ausztria kivételével - valamennyi országban csökkenni fog a népesség (Ausztria lakosságszáma elsősorban a magas bevándorlásnak köszönhetően gyarapodni fog). Így az elemzett országcsoport népessége körülbelül 20 millióval fog apadni, melynek mintegy fele Ukrajna népességfogyásából származik majd. Magyarország azon államok csoportjába tartozik, amelyeknek ugyan csökken a népessége, de az országcsoport össznépeség-vesztéséhez képest kisebb mértékben. Végso soron, ha minimális mértékben is, de növekedni fog a lakosságszám aránya a vizsgált országok között (14. ábra). (Meg kell jegyezni, hogy Ukrajna lakosságszám adata nagy bizonytalanságot rejt, többek között a nagyon régi népszámlálásnak és az erős kivándorlásnak köszönhetően. Ukrán kormányzati becslések szerint sem éri el az ország lakossága 2020-ban a 40 millió főt, az ország vitatott területei nélkül [UA112, 2020].)

14. ábra: Magyarországgal szomszédos országok népességváltozása 2051-ig az ENSZ népesség-előreszámításának alapváltozata szerint

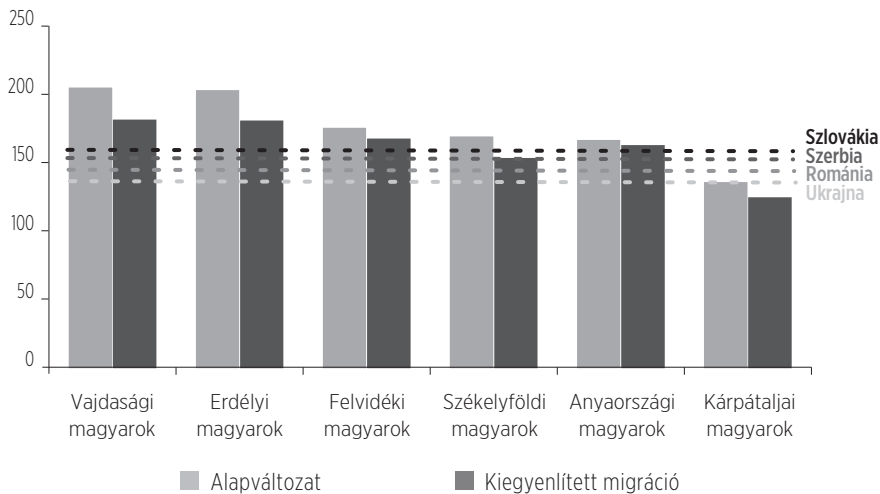

Forrás: NSKI; WPP 2019.

A KORÖSSZETÉTEL VÁLTOZÁSA

A Kárpát-medencei magyarság fogyása mellett a korösszetétel egyaránt kedvezőtlen irányba alakul. A 65 év felettek aránya várhatóan negyedével emelkedik, ami ahhoz vezet, hogy míg jelenleg 3,2 munkaképes korú tart el egy nyugdíjas korút, addig 2051-ben mindössze 1,6 dolgozónak kell ezt megtennie. A legvalószínűbb forgatókönyv szerint Magyarországon, Székelyföldön és a felvidéki magyarság körében az idős (65+) korcsoport aránya mintegy 30%-ra, az összerdélyi és a vajdasági magyar közösségben pedig mintegy harmadára növekszik. A legalacsonyabb arányú idős népesség a kárpátaljai magyarságra lesz jellemző, az időskorúak ebben a közösségben a népesség mintegy negyedét fogják kitenni.

15. ábra: Öregedési index várható alakulása 2051-ben az egyes szomszédos országokban és magyar közösségekben, 2051

Forrás: NSKI; Szomszédos országok statisztikai hivatalai; WPP 2019.

A korösszetétel változása az öregedési indexen keresztül is vizsgálható. A vajdasági és az erdélyi magyarok körében egy fiatalkorúra (0-19 éves) kettő idős fog jutni 2051-ben, de a többi közösség esetében szintén magasabb lesz az arány a bennfoglaló ország ENSZ népesség-előrejelzési adataiból számolt öregedési indexéhez képest (15. ábra). Az erdélyi és vajdasági magyarok körében az öregedési index alakulásában megfigyelhető tendenciák némiképp eltérő népesedési folyamatok eredményei: Erdélyben az 1970-es és '80-as

években született nagy létszámú ún. “dekrétum-nemzedékek”⁶ öregedése jelent problémát, a Vajdaságban viszont elsősorban a fiatalkorúak tömeges elvándorlása. Egyedül a kárpátaljai magyarság esetében várhatóak hasonló számok a többségi nemzethez viszonyítva. Ugyanakkor az előrejedés ütemén némiképp javítana, ha a magyar közösségek migrációs viszonyai legalább ki-egyenlítetre mérséklődnének.

A MAGYARSÁG ARÁNYA 2051-BEN

A népességsökkenés kisebb-nagyobb mértékben szinte valamennyi szomszédos országot sújtani fogja (ld. korábban a nagytérségi kitekintést). Ugyanakkor hosszú távon továbbra is a magyarság marad a Kárpát-medence legnépesebb etnikai csoportja.⁷ Valamennyi forgatókönyv esetében azonban vélhetően csökkenni fog a magyarság aránya, mind a Kárpát-medencében, mind a szomszédos országokban, de az egyes országok között jelentős különbségek várhatók.

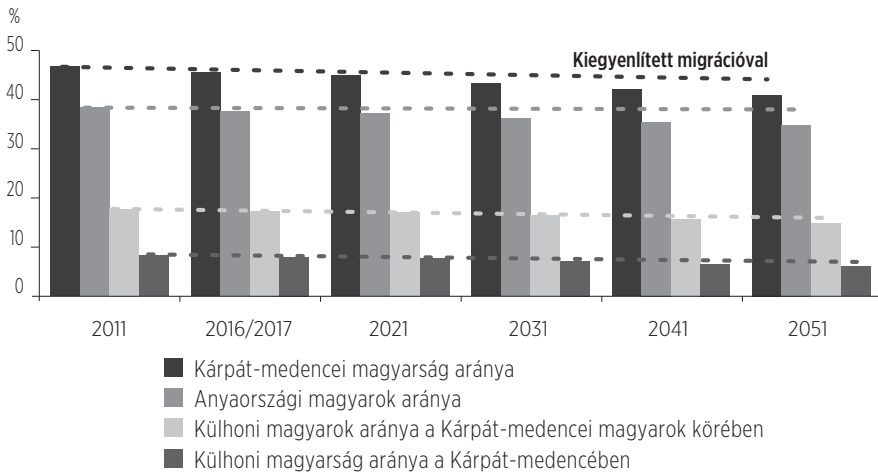
Többnyire mind a Magyarországhoz, mind a szomszédos országokhoz képest kedvezőtlenebb demográfiai jellemzőkkel rendelkező külhoni magyarságot az aránycsökkenés még inkább érintheti. A folyamatokat pedig egyes nemzetrészekben az asszimiláció jelensége is hathatósan befolyásolhatja (különösen Felvidéken és Erdély szórványtérségeiben [Gyurgyik, 2004; Ravasz, 2012; Tátrai, 2017]). A külhoni magyar közösségek népességaránya általában csökkenhet, mind a magyarságon belül, mind az államalkotó nemzetekhez képest, de igen jelentős eltérések lehetnek az egyes nemzetrészek kilátásai között (ld. pl. a legnagyobb nemzet rész, Erdély relatíve kedvezőbb perspektíváit lentebb).

Fontos látni, hogy a migrációs mérleg javulása a népességarányra nézve jóval kedvezőbb helyzetet eredményezhet: a kiegyenlített migrációs forgatókönyv esetében az aránycsökkenés minimális lehet (16. ábra).

⁶ Fontos hangsúlyozni, hogy a romániai magyar népesség korstruktúra “torzulása” mesterséges beavatkozás – az 1968-as abortusztilalom – következménye, amely egyébként hasonló módon érinti a teljes román népességet. A probléma súlyosságát a “dekrétum-nemzedékek” alacsony termékenysége okozza.

⁷ A 2011-es népszámlálások alapján a Kárpát-medencének összesen 26 millió lakosa volt, aminek 45,9%-a, 11,95 millió fő volt magyar nemzetiségű (Kapitány, 2013), ez jóval meghaladja a második legnagyobb román nemzetiségű népesség körülbelül 4,9 milliós számát. Az előrejelzéseink alapján (lásd lentebb) a magyarság aránya ugyan valamelyest csökkenni fog a régióban, de továbbra is magyarok laknak majd legnagyobb arányban a Kárpát-medencében.

16. ábra: Magyar közösségek arányának változása a Kárpát-medence népességén belül (Magyarország, Szlovákia, Kárpátalja, Erdély és Vajdaság népessége) 2011–2051

Forrás: NSKI; Szomszédos országok statisztikai hivatalai (Vajdaság, Erdély, Kárpátalja); WPP 2019 (Szlovákia, Magyarország) és KSH (Magyarország).

Felvidéki magyarság

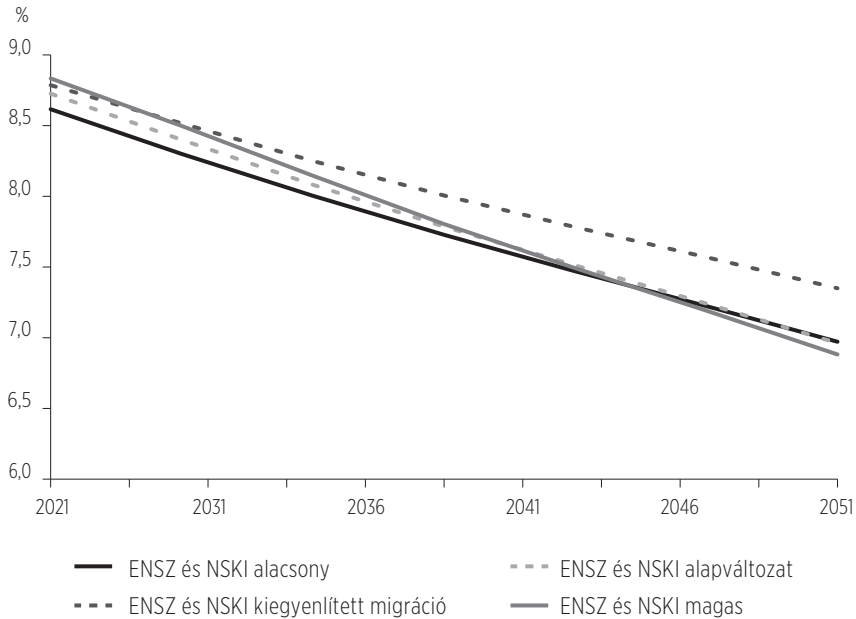
A felvidéki magyarság aránya valamennyi forgatókönyv esetében csökkenni fog Szlovákia népességén belül. Az egyes forgatókönyvek eredményeiben nincs jelentős eltérés, egyedül a kiegyenlített migráció forgatókönyve vezet minimálisan kedvezőbb eredményre. Összességében a szlovákiai magyarság aránya 2051-re mintegy 2–2,5 százalékponttal csökkenhet az összlakosságon belül (17. ábra).

Az aránycsökkenés hátterében több folyamat állhat az előzőekben taglaltak közül. A felvidéki magyarság demográfiai mutatói egyértelműen kedvezőtlenebbek a többségi nemzethez képest. A termékenységi arányszám alacsonyabb, a halandóság magasabb, ráadásul a születéskor várható élettartam jóval elmarad a szlováksághoz képest. E tényezők alakulásában már az alap forgatókönyv számításai során is javulást feltételezünk (ahogy az ENSZ számításai a többségi nemzet esetében). Az elmúlt évtizedek kedvezőtlen tendenciái következtében azonban ez érdemben nem elég a jelenlegi etnikai arányok megtartásához.

A felvidéki magyar közösségben öregedés várható, a 65 éven felüli népesség aránya az alapforgatókönyv alapján negyven év alatt 15%-ról 30%-ra emelkedik, bár az ENSZ számításai alapján ez csak 1-2%-kal lesz magasabb Szlovákia országos átlagához képest. Ezzel arányosan a szülőképes korú nők és velük együtt a

születendő gyermekek száma nagymértékben csökkenni fog (a prognosztizált magasabb termékenység ellenére). A kedvezőtlen demográfiai állapotok és tendenciák mellett a felvidéki magyarság számát a jelentős mértékű asszimilációs veszteség tovább apaszthatja. Lélekszámuk az alapforgatókönyv alapján körülbelül 350 ezer fő lesz az ötmillió斯 Szlovákiában.

17. ábra: A felvidéki magyarság arányának változása Szlovákiában a különböző forgatókönyvek alapján, 2021–2051

Forrás: NSKI; Szlovák Köztársaság Statisztikai Hivatala és WPP 2019 Szlovákiára vonatkozó előreszámítása.

Erdélyi magyarság

Az erdélyi magyarság jövőbeli arányával kapcsolatban több forrásból származó népesség-prognózissal lehet számolni, köszönhetően a kérdéskör korábbi szakirodalmi feltárásának és az ENSZ számítások mellett elérhető más előreszámításoknak. A jelen tanulmányban bemutatott kutatási eredmények és az ENSZ országos előreszámításai alapján a romániai magyarság aránya csökkenni fog Románia és Erdély népességén belül, amely a Román Országos Statisztikai Intézet (INS) országos előreszámítását alkalmazva is megfigyelhető. Ezeknél az

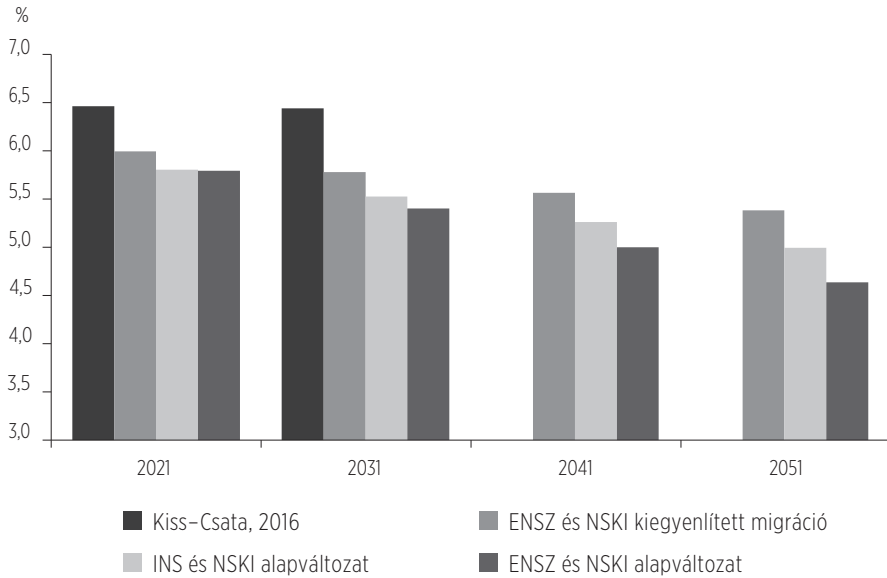
országos kalkulációknál több tényezőt integrál Kiss Tamás és Csata István (2016) előrejelzési munkája, amely szerint az erdélyi magyarság népességarányának megmaradása várható, azonban ez csak 2031-ig terjed és nemzetiségi hovatarozás helyett magyar anyanyelvűekkel számol (bár e két csoport között körülbelül mindössze 80 ezer fő a különbség).

A jelen tanulmányban bemutatott előreszámításban a kiegyenlített migrációs forgatókönyv a többi nemzetrésznél jóval kedvezőbb arányváltozáshoz, szinte aránycsökkenés nélküli állapothoz vezet 2051-ig Erdélyben. Ennek oka, hogy e nemzetrész többségi nemzetnél kedvezőtlenebb korösszetétele, az ebből következő magasabb halandósága, illetve a szórványtérsegek vegyes házasságai-ban megjelenő asszimilációs vesztesége mellett alapvetően a negatív vándorlási egyenleg játszik nagy szerepet az itteni magyarság csökkenésében.

Jó esély van arra, hogy a valós folyamatok jobban megtalálhatók Kiss és Csata (2016) kedvezőbb értékeket eredményező kalkulációiban, mint jelen eredményeinkben. Bár a szerzőpáros csak 2031-ig számolt, akár a 2051-ig tartó időtávon is kedvezőbb lehet az arányszám alakulása annál, mint azok az aránykalkulációk, amelyek jelen tanulmány magyarság előreszámítását az ENSZ vagy a Romániai Statisztikai Hivatal országos előrejelzési adataival vetik össze. Ugyanis Erdélyben, de még inkább Románia egész területén a nemzetközi vándorlás a többségi nemzet nagy tömegeit érinti, és körükben ez jellemzőbb, mint az ország magyar közösségében (ahol az utóbbi években, illetve egy évtizedben vélhetően egyébként szintén felgyorsult és iránya egyre inkább nem csak az anyaország felé mutat). A kivándorlás ideiglenes vagy állandó jellegét, illetve változását és hatásait vélhetően sem az ENSZ, sem a Román Országos Statisztikai Intézet nem tudja kellő mértékben számszerűsíteni, sem már a 2011-es népszámlálásban, sem az arra épülő előrejelzéseiben. Összességében a romániai magyarság aránya az összlakosságon belül 2051-re vagy nem változik, vagy országosan mintegy 1,5–2 százalékponttal (18. ábra), és Erdélyben forrástól és forgatókönyvtől függően 3–5 százalékponttal csökken (19. ábra).

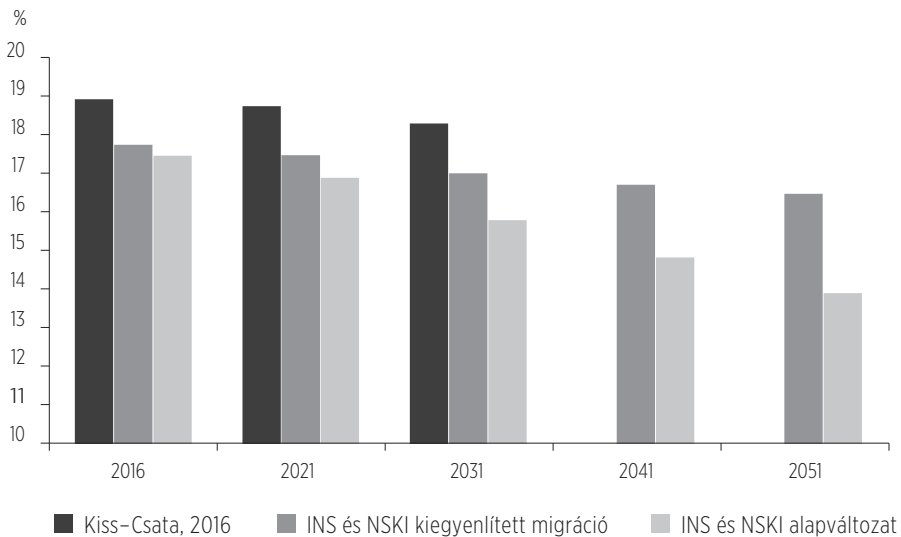
Az aránycsökkenésben az elkövetkező évtizedekben vélhetően szintén nagy szerepet fog játszani a legutóbbi népszámlálás során is nagymértékű csökkenést mutató szóránymagyarság további jelentős fogyása. Mindezekkel együtt az erdélyi magyarság lélekszáma az alapforgatókönyv alapján körülbelül 750 ezer fő lesz a 15–16 milliós Romániában és a körülbelül ötmillió lakosú Erdélyben. A közösségből mintegy 417 ezer fő lesz (55%) székelyföldi magyar.

18. ábra: A magyarság arányának változása a különböző forgatókönyvek alapján Romániában, 2021–2051

Forrás: NSKI; INS 2017 és WPP 2019 Romániára vonatkozó előreszámítása, Kiss és Csata, 2016.

19. ábra: Az erdélyi magyarság arányának változása a különböző forgatókönyvek alapján Erdélyben, 2016–2051

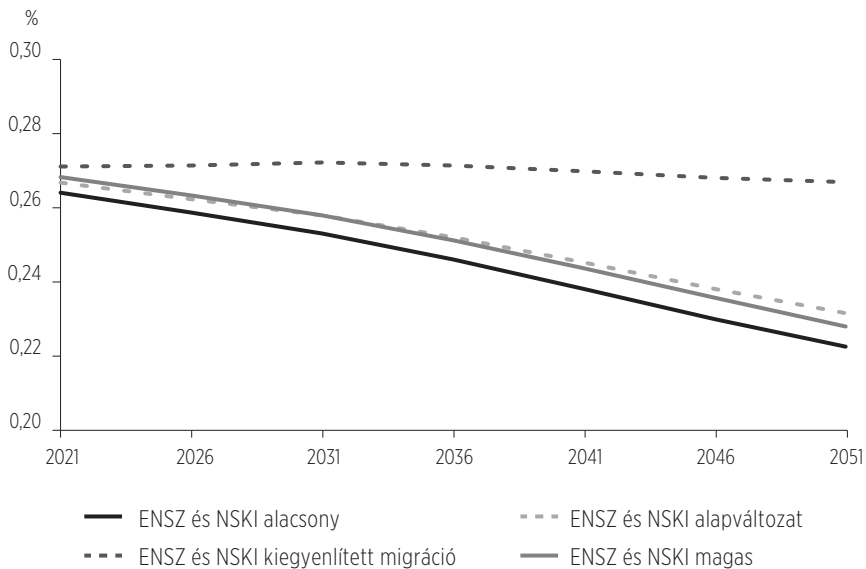
Forrás: NSKI; INS 2017 Erdélyi megyékre vonatkozó előreszámítása, Kiss és Csata, 2016.

Kárpátaljai magyarság

A kárpátaljai magyarság aránya a három forgatókönyv (ENSZ) esetében csak minimális mértékben csökken Ukrajna népességén belül. Az egyes forgatókönyvek eredményeiben jelentős eltéréshez itt is a kiegyenlített migráció forgatókönyv vezet, melyben a magyarság aránya stagnálna.

A helyi magyarság demográfiai mutatói vélhetően a jövőben sem lesznek kedvezőtlenebbek a többségi nemzethez képest, illetve jelentős asszimilációs veszteséggel sem kell számolni. Sőt, az utóbbi években a magyar identitásválasztás feltételezhetően vonzóbb lett, így akár disszimilációs folyamatok is megjelenhetnek (Molnár és Molnár, 2005; Tátrai, Molnár és Kovály et al., 2018), ami a magyar nyelvű intézményekbe való óvodáztatás és beiskolázás esetében megfigyelhető (Ferenc és Séra, 2012; Ferenc és Nádas-Molnár, 2018). Az elvándorlás hatása azonban gyaníthatóan fokozottabban fog érvényesülni a kárpátaljai magyarság körében. Összességében az ukrainai magyarság aránya 2051-re körülbelül fél ezrelékponttal fog csökkenni az összlakosságon belül (20. ábra). Lélekszámuk az alapforgatókönyv alapján körülbelül 80 ezer fő lesz a 35 milliós Ukrajnában.

20. ábra: A kárpátaljai magyarság arányának változása Ukrajnában a különböző forgatókönyvek alapján, 2021-2051

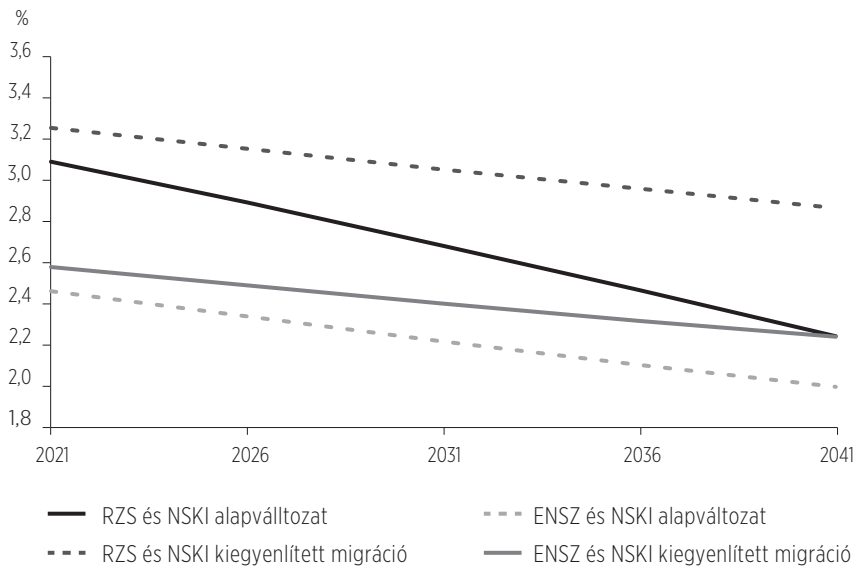

Forrás: NSKI; SUMMA 2017; Ukrán Állami Statisztikai Szolgálat; WPP 2019 Ukrajnára vonatkozó előreszámítása.

Vajdasági magyarság

A vajdasági magyarság jövőbeli arányával kapcsolatban az ENSZ (Koszovó népességét beleszámolja Szerbiába) és a Szerb Köztársaság Statisztikai Hivatala (RVS) által készített népesség-prognózissal (Koszovót nem számolja bele Szerbiába) lehet számolni, azonban a kedvezőtlen demográfiai folyamatok eredményeként a vajdasági magyarság aránya forrástól függetlenül valamennyi forgatókönyv szerint csökkenni fog Szerbia és a Vajdaság népességén belül.

21. ábra: A magyarság arányának változása Szerbiában a különböző forgatókönyvek alapján, 2021–2041^a

Forrás: NSKI; Szerb Köztársaság Statisztikai Hivatala (RZS)^a, WPP 2019 Szerbiára vonatkozó előreszámítása^b

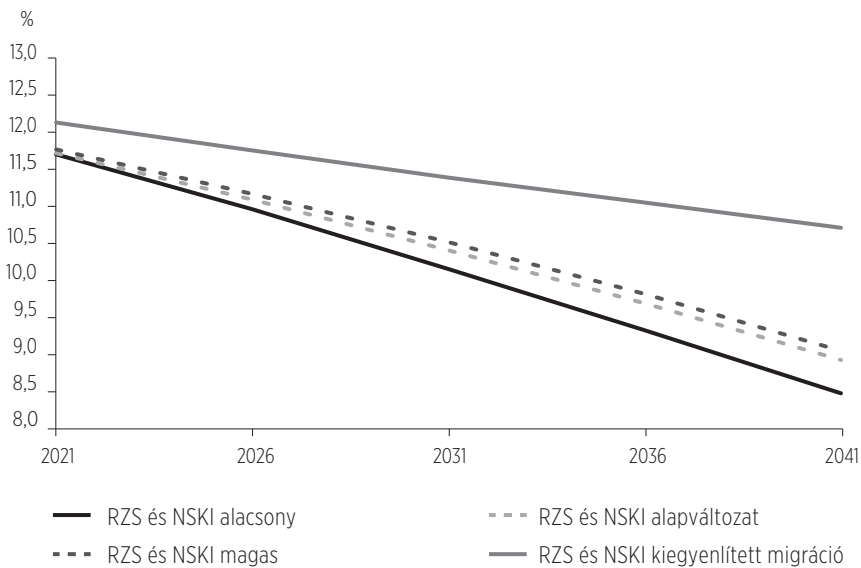
^a Koszovót nem számolja bele; ^b Koszovót beleszámolja.

Az alapváltozat forgatókönyvéhez képest a kiegyenlített migrációs forgatókönyv itt is kedvezőbb értékekhez vezet, esetében a magyarság arányvesztése viszonylag mérsékelt marad. Ugyanakkor ebben a forgatókönyvben szintén a

^a A Szerb Köztársaság Statisztikai Hivatala által készített népesség-prognózis 2041-ig szól, így az arány változás kimutatása is csak eddig az időpontig volt lehetséges.

többi nemzetrészhöz viszonyítva jelentős az arányvesztés. A többségi nemzet-
hez nézve nagyobb migrációs veszteség mellett még az előregedés is relatíve
jobban sújtja a vajdasági magyarságot. Mindehhez az asszimilációból származó
veszteségek is hozzájárulhatnak, bár ezek jelentősége a jövőben talán mér-
séklődik, a magyar identitásválasztás Kárpátaljához hasonlóan vonzóbb lehet.
Összességében a szerbiai magyarság aránya 2041-re országosan majd egy
(21. ábra), míg a Vajdaság esetében 3-4 százalékponttal fog csökkenni az össz-
lakosságon belül (22. ábra). Lélekszámuk az alapforgatókönyv alapján körülbe-
lül 128 ezer fő lesz a 6-7 milliós Szerbián és az 1,7 milliós Vajdaságon belül.

22. ábra: A vajdasági magyarok arányának változása Vajdaságban a Szerb Köztársaság Statisztikai Hivatalának forgatókönyvei alapján, 2021-2041

Forrás: NSKI; Szerb Statisztikai Hivatal (RZS) Vajdaságra vonatkozó előreszámítása.

KONKLÚZIÓ ÉS DISZKUSSZIÓ

A Kárpát-medencei magyarság népességszámának és demográfiai helyzeté-
nek változása még e század közepén is a térség fontos geopolitikai tényezőjé-
vé teszi Magyarországot és az anyaországi és külhoni magyarságot. Vélhetően
messze a magyarság lesz e nagytérség legnagyobb etnikai csoportja, a jelenlegi
folyamatokból kiindulva mintegy 9-10 millió fős össznépességgel. Ezt az ered-

ményt ráadásul úgy érheti el (illetve tarthatja meg) a magyar népesség, hogy Magyarország várhatóan a jövőben sem lesz olyan, a klasszikus nyugat-európai bevándorlási mintákat követő ország, mint például Ausztria.

Az elmúlt évtizedek demográfiai folyamatai ugyanakkor jelentős veszteségeket okoztak a külhoni közösségeknek és Magyarországnak. Ennek köszönhető, hogy a Kárpát-medencén belüli magyar népességarány némileg csökkenhet a következő évtizedekben. Látható, hogy az elöregedés minden nemzetrészen jellemző, csak Kárpátalja értékei kedvezőbbek a bennfoglaló országénál és Magyarországénál. Az asszimiláció erősen jelen van Felvidéken és Erdély szórványtérsegeiben. Az elvándorlás mindenhol általános, különösen a Vajdaságban, Erdélyben és Kárpátalján. Így a jelenleg tapasztalható folyamatokból kiindulva a magyarság népességcsökkenése tovább folytatódik, és ez különös mértékben jelentkezik a Magyarországinál többnyire kedvezőtlenebb demográfiai helyzetű külhoni nemzetrészekben.

A külhoni közösségek aránya saját országuk népességén belül tovább csökkenhet 2051-re. Ezen a téren azonban jelentős eltérések várhatók az egyes nemzetrészek és térségek között. Erdély szórványtérsegei, Vajdaság és Felvidék a leginkább kitett ezen folyamatoknak, míg például Székelyföld esetében kifejezetten jók a kilátások. Ha azonban kitekintünk a magyarság arányváltozásának eddigi térségi szintű változásaira, akkor mindenhol, még Székelyföld esetében is óvatossá kell lenni a prognózisokkal és tudatosan érdemes tervezni a folyamatokat. A többségi társadalom által dominált térségekkel körülvett, a többi magyarlakta térségtől elszigetelt Székelyföld kapcsán érdemes kiemelni, hogy a többségi népesség adott országon belüli vándorlása előre ki nem számítható népesedési jelenségekhez, a magyarság aránycsökkenéshez vezethet. Ez már most tapasztalható a Kárpát-medence sok térségében és várostérségében, különösen a dinamikus fejlődő ipari és nagyvárosi agglomerációban (Péti és Szabó, 2016).

Nem meglepő összefüggés, hogy a prognosztizált kedvezőtlen népesedési folyamatok igen nagymértékben mérséklődhetnek vagy akár megváltozhatnak, amennyiben kedvezőbb termékenységi értékek kezdik jellemezni a magyarságot. Ennél újszerűbb kapcsolat, hogy önmagában igen nagymértékben javítaná a magyarság népesedési pozícióját, különösen a külhoni magyarság népesedési pozícióját, ha a nemzetrészekben migrációs egyensúlyt sikerülne kialakítani, kiegyenlítve az el- és odavándorlásokat, vagy mérsékelve az elvándorlást. Mindez különösen a magyarországi népesedéspolitikára számúra feladat, mivel az anyaország demográfiai szerkezetében meghatározó utánpótlást jelent a külhoni népesség áttelepülése, ami a jövőben csökkenhet a kibocsátó térségek kimerülése

és az új, a magyarországitól eltérő nemzetközi vándorlási célok kialakulása miatt. A csökkenés okozta kihívások ugyanakkor a külhoni nemzetrészek pozíciója szempontjából előnyök lehetnek, amennyiben ez a szülőföldön maradók számának emelkedésével jár együtt. Az új két- és többlaki életformák, többes kötődések elterjedése, valamint az egyirányú Magyarországra áramlás helyett a magyarság Kárpát-medencén belüli cirkulációja részben választ adhat a nehéz kihívásokra. Ezek az új jelenségek kedvezően egészíthetik ki a már elterjedt hagyományos, a termékenység növelését ösztönző népesedéspolitikai beavatkozásokat. Célszerű ezért a jövőben tudományos kutatásokkal minél részletesebben feltárni a hagyományos statisztikai és nyilvántartási adatbázisokkal nehezen vizsgálható, de feltételezhetően újabban egyre inkább elterjedő kétlaki életformákat, a kivándorlást, az át- és hazatelepülést és a cirkulációt.

Hozzájárulhat a magyarság népesedési kihívásainak kezeléséhez az az évszázados történelmi távlatot követően újra tapasztalható jelenség, miszerint a Kárpát-medence egyes nem magyarországi térségeiben a magyar identitás választása ismét vonzóvá válhat. A magyarság asszimilációs képessége egyes külhoni térségekben erősödhet a többségi identitásokhoz képest, természetesen elsősorban a korábban a magyarságtól eltávolodottak körében. E lehetőséget megteremtő jelenségek tapasztalhatók jelenleg különösen Kárpátalján vagy a Vajdaságban, ami például az iskolaválasztásban is tetten érhető. Elképzelhető, hogy más nemzetrészekben szintén megjelenhet. Ugyanakkor a külhoni és anyaországi magyar cigányság magyar identitásválasztása ugyancsak fontos hozzájárulás lehet ezen a téren.

IRODALOM

- Abel, G.J. (2019). *Demoproj: Demographic projection models*. <https://github.com/gjabel/demoproj>
- Badis R. (2008). A vajdasági magyar népesség társadalmi szerkezete két népszámlálás tükrében 1991, 2002. *Regio, 19*(4), 102–155.
- Badis R. (2012). Láttelek a vajdasági magyarok demográfiai helyzetéről. *Pro Minoritate, 21*(3), 27–38.
- Balazs D. (2016). Mérhető asszimiláció? Módszerek az etnikai hasonulás nyomkövetésére. *Földrajzi Közlemények, 140*(2), 135–151.
- Coleman, D. (2006). Immigration and ethnic change in low-fertility countries: A third demographic transition. *Population and Development Review, 32*(3), 401–446.
- Coleman, D. (2009). Divergent patterns in the ethnic transformation of societies. *Population and Development Review, 35*(3), 449–478.
- Coleman, D. (2010). Projections of the ethnic minority populations of the United Kingdom 2006–2056. *Population and Development Review, 36*(3), 441–486.
- Csata I. és Kiss T. (2007). *Népesedési perspektívák: az erdélyi magyar népesség regionálisan tagolt előreszámítása húsz és harminc éves időtávra*. Kolozsvár: Kriterion.
- Duray M. (1996, augusztus). Előadás a Magyarok IV. Világtalálkozóján rendezett nemzetstratégiai tanácskozáson, Budapest.
- Ferenc V. és Séra M. (2012). Iskolaválasztás Kárpátalján. *Kisebbségkutatás, 21*(3), 473–513.
- Ferenc V. és Nánási-Molnár A. (2018). Kik választják a magyar óvodákat Kárpátalján? Szülői motivációk kárpátaljai ukránok és magyarok körében a 2013–14-es forradalmi események után. *Kisebbségi Szemle, 3*(2), 87–111.
- Frejka, T., Gietel-Basten, S., Abolina, L., Abuladze, L., and Aksyonova, S. et al. (2016). Fertility and family policies in central and eastern europe after 1990. *Comparative Population Studies, 41*(1), 3–56.
- Gál Z. (2011). Munkaerő-migráció Szlovákiából az uniós csatlakozás után komparatív szemszögből. *Demográfia, 54*(4), 236–269.
- Ghețău, V. (2004). A romániai románok, a romániai magyar etnikai kisebbség és Magyarország demográfiai helyzetének összehasonlítása (1992–2002). *Demográfia, 47*(3–4), 209–230.
- Gödri I. (2018). Nemzetközi vándorlás. In Monostori J., Őri P. és Spéder Zs. (szerk.), *Demográfiai portré 2018* (237–281. o.). Budapest: KSH NKI.
- Gyurgyik L. (2004). *Asszimilációs folyamatok a szlovákiai magyarság körében*. Pozsony: Kaligramm.
- Gyurgyik L. és Kiss T. (2010). *Párhuzamok és különbségek. A második világháború utáni erdélyi és szlovákiai magyar népességfejlődés összehasonlító elemzése*. Budapest: Eölkik.
- Gyurgyik L. (2013). Egy csökkenés anatómiája – A szlovákiai magyarság demográfiai folyamatai az 1990-es évektől napjainkig. In Tóth K. (szerk.), *Nyelvi jogok I.* (137–149. o.). Somorja: Fórum Kisebbségkutató Intézet.
- Hablicsek L. (1996). Népeségelőreszámítások, demográfiai előrebecslések. In Klinger A. (főszerk.), *Demográfia* (375–410. o.). Budapest: KSH.

- Hablicsek L. (2003). *Országos referencia előreszámítások I. Magyarország népességének jövőbeni alakulása. Számítások a 2001. évi népszámlálás végleges adatai alapján.* Budapest: KSH NKI.
- Hablicsek L. (2005). A Kárpát-medencei magyarság előreszámítása 2021-ig. *Demográfia*, 48(1), 83–109.
- Kapitány B. (2007). Erdélyi magyar népesség-előreszámítás. *Demográfia*, 18(3), 189–200.
- Kapitány B. és Kiss T. (2010). Erdélyi magyarság: csökkenő létszám, változatlan arány. *Korfa - népesedési hírlevél*, 2010/4, KSH NKI, 1–4.
- Kapitány B. (2013). Kárpát-medencei népszámlálási körkép. *Demográfia*, 56(1), 25–64.
- Kapitány B. (2015a). Külföldi magyar közösségek. In Monostori J., Óri P. és Spéder Zs. (szerk.), *Demográfiai portré 2018* (227–240. o.). Budapest: KSH NKI.
- Kapitány B. (2015b): A magyarországi történelmi kisebbségi közösségek demográfiai viszonyai és perspektívái 1990–2011 között. *Kisebbségkutatás*, 24(3), 69–101.
- Kapitány B. (szerk.) (2015c): *Demográfiai Fogalomtár*. Budapest: KSH Népeségtudományi Kutatóintézet.
- Kapitány B. és Spéder Zs. (2017). Hitek, tévhitek és tények a népességcsökkenés megállapításáról: Demográfiai kihívások és kezelési lehetőségeik. In Jakab A. és Urbán L. (szerk.), *Hegymenet: Társadalmi és politikai kihívások Magyarországon* (177–191. o.). Budapest: Osiris Kiadó.
- Kiss T. és Csata I. (2007). A magyar népesség előreszámításának lehetőségei Erdélyben. *Demográfia*, 50(4), 360–391.
- Kiss T. (2010). *Adminisztratív tekintet: Az erdélyi magyar demográfiai diskurzus összehasonlító elemzéséhez: Az erdélyi magyar népesség statisztikai konstrukciójáról.* Cluj-Napoca: Editura ISPMN.
- Kiss T. és Barna G. (2012). *Népszámlálás 2011. Erdélyi magyar népesedés a XXI. század első évtizedében. Demográfiai és statisztikai elemzés.* Kolozsvár: Nemzeti Kisebbségkutató Intézet.
- Kiss T. és Csata I. (2016). *Demographic perspectives. A projection of the Hungarian-speaking population of Transylvania for the time period between 2011 and 2031.* Kolozsvár – Brussels: Kós Károly Akadémia – Wilfried Martens Center for European Studies.
- Kovács K. és Bálint L. (2018). Halandóság. In Monostori J., Óri P. és Spéder Zs. (szerk.), *Demográfiai portré 2018* (147–175. o.). Budapest: KSH NKI.
- Lampl Zs. (2004): A dél-szlovákiai magyar és szlovák fiatalok egészségkárosító és egészségvédő szokásai. *Fórum Társadalomtudományi Szemle*, 6(2), 21–36.
- Lanzieri, G. (2011). *Fewer, older and multicultural?: Projections of the EU populations by foreign/national background.* Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Lutz, W. (2010). *Emerging population issues in Eastern Europe and Central Asia. Research gaps on demographic trends, human capital and climate change.* New York: UNFPA.
- Lutz, W. and Goldstein, J. R. (2004). Introduction: How to deal with uncertainty in population forecasting? *International Statistical Review*, 72(1), 1–4.
- Molnár J. és Molnár D. I. (2005). *Kárpátalja népessége és magyarsága a népszámlálási és népmozgalmi adatok tükrében.* Beregszász: Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség Tankönyv-és Taneszköztanácsa.

- Molnár J., Csernicskó I. és Braun L. (2016). Cigányok Kárpátalján. In Szilágyi F. és Pénzes J. (szerk.), *Roma népesség Magyarország északkeleti határtérségében* (91-108. o.). Nagyvárad: Partium Kiadó.
- Morauszki A. és Papp Z. A. (2014): Nemzetiségi revival? Magyarország nemzetiségei a 2011. évi népszámlálás megváltozott módszertana tükrében. *Kisebbségkutatás*, 23(3), 73-98.
- Murphy, A., Levchuk, N., Stickley, A., Roberts, B. and McKee, M. (2013). A country divided? Regional variation in mortality in Ukraine. *International Journal of Public Health*, 58(6), 837-844.
- Norman, P., Rees, P., Wohland, P. and Boden, P. (2010). Ethnic group populations: The components for projection, demographic rates and trends. In Stilwell, J. and van Ham, M. (eds.), *Ethnicity and integration* (pp. 289-315). Dordrecht: Springer.
- Obádovics Cs. (2018). A népesség szerkezete és jövője. In Monostori J., Őri P. és Spéder Zs. (szerk.), *Demográfiai portré 2018* (271-294. o.). Budapest: KSH NKI.
- Obádovics Cs. és Szabó L. (2017). *A 2015-ös hivatalos magyarországi népesség-előreszámítás alapváltozatának módosítása a Szerbiából, Romániából, Szlovákiából és Ukrajnából történő bevándorlók számának változtatása alapján: három hipotézis tesztelése*. Munkaanyag, Nemzetstratégiai Kutatóintézet.
- Pakot L. és Obádovics Cs. (2019). *Kárpát-medencei magyar népesség-előrebecslés, 2011-2051*. Munkaanyag, Nemzetstratégiai Kutatóintézet.
- Pakot L., Tóth Cs. és Obádovics Cs. (2019). *A Kárpát-medencei magyarság demográfiai helyzetfeltárása és prognózisa, különös tekintettel az egészségi állapotra, szociális helyzetre, összehasonlításban más közösségekkel*. Munkaanyag, Nemzetstratégiai Kutatóintézet.
- Péti M. és Szabó B. (2016). Külhoni magyar városok a Kárpát-medencében napjainkban. *Falu-Város-Régió*, 17(2), 107-113.
- Péti M., Szabó B. és Szabó L. (2017). A Kárpát-medence országaiból Magyarországra áttelepült népesség területi mintázata. *Területi Statisztika*, 57(3), 311-350.
- Pénzes J., Tátrai P. és Pásztor I. Z. (2018). A roma népesség területi megoszlásának változása Magyarországon. *Területi Statisztika*, 58(1), 3-26.
- Preston, S., Heuveline, P., and Guillot, M. (2000). *Demography: Measuring and modeling population processes*. New Jersey: Wiley.
- Ravaszi Á. (2012). *Szlovákiai magyarok és a 2011-es népszámlálás: mérleg és elemzés*. Komárom: Kempelen Intézet.
- Rees, P., van der Gaag, N., de Beer, J. and Heins, F. (2012). European regional populations: Current trends, future pathways, and policy options. *European Journal of Population*, 28(4), 385-416.
- Rees, P., Wohland, P., Norman, P. and Boden, P. (2012). Ethnic population projections for the UK, 2001-2051. *Journal of Population Research*, 29(1), 45-89.
- Szilágyi N. S. (2002). Észrevételek a romániai magyar népesség fogyásáról, különös tekintettel az asszimilációra. *Magyar Kisebbség*, 7(4), 64-96.
- Tagai G. (2015). Járási népesség-előreszámítás 2051-ig. In Czirfusz M., Hoyk, E. és Suvák A. (szerk.), *Klíma-változás - társadalom - gazdaság: Hosszú távú területi folyamatok és trendek Magyarországon*. (141-166. o.). Pécs: Publiikon.

- Tarvainen, K. (2018). Population projections for Sweden, Norway, Denmark, and Finland, 2015-2065. *Bulletin of Geography. Socio-Economic Series*, 39(39), 147-160.
- Tátrai P. (2017). A Kárpát-medencei magyar szórványok településszerkezete és főbb demográfiai jellemzői. *Kisebbségi Szemle*, 2(1), 7-31.
- Tátrai P., Kocsis K., Gábrity M. I. és Takács Z. (2013). A Vajdaságot érintő migráció és annak történeti előzményei. *Tér és Társadalom*, 27(2), 35-54.
- Tátrai P., Molnár J., Molnár I., Kovály K., Erőss Á., Ferenc V. és Rákóczi K. (2018). A migrációs folyamatok hatása a kárpátaljai magyarok számának alakulására. *Metszetek*, 7(1), 5-29.
- Tátrai P., Molnár, J., Kovály K. és Erőss Á. (2018). A kárpátaljai magyarok lélekszáma és a népesedésüket befolyásoló tényezők a SUMMA 2017 felmérés alapján. *Kisebbségi Szemle*, 3(3), 7-31.
- UA112 (2020): 37 289 000 people live in Ukraine, - digital census. 112.UA News Agency <https://112.international/video/37-289-000-people-live-in-ukraine-digital-census-1371-1371.html>
- Veres V. (2015). *Népességszerkezet és nemzetiség. Az erdélyi magyarok demográfiai képe a 2002. és 2011. évi népszámlálások tükrében*. Kolozsvár: Kolozsvári Egyetemi Kiadó.
- Egyéb források:
- EUROSTAT, demográfiai és vándorlási táblák. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/population-demography-migration-projections/data/database> (letöltve: 2020.05.13)
- Központi Statisztikai Hivatal (KSH), Népszámlálás 2011, Demográfiai adatok. http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_demografia (letöltve: 2020.05.13)
- Román Országos Statisztikai Intézet (INS), népszámlálás (2011) táblák. <http://www.recensamantromania.ro/rezultate-2/> (letöltve: 2020.05.13)
- Román Országos Statisztikai Intézet (INS), Projection of the Romanian population at the horizon of 2060 (2017). <http://www.insse.ro/cms/en/content/projection-romanian-population-horizon-2060> (letöltve: 2020.05.13)
- Szerb Köztársaság Statisztikai Hivatala (RZS), demográfiai adatok és előreszámítás. <http://www.stat.gov.rs/en-us/oblasti/stanovnistvo/> (letöltve: 2020.05.13)
- Szlovák Köztársaság Statisztikai Hivatala (SÚSR), népszámlálás (2001, 2011). https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/demography/census/indicators/!ut/p/z1/IZHdjolwEIWfxRegU35Ke1YKZiKhQLr9sawG2NIBL0wGt_exhiTze6Ce-4m-c6c-UE-GrZEZ2nO3a0_dYWj3tv4wZNNIRaMIc6DpEkOWSNWoeYXLCND7HYgFT_1QA-I ApA sh 4 W pes 8 D z g H j K v - O E P c X j N _ w R E W F k g z 3 X d 0 M l r m P t P _ 0 _ A j l 8 3 n l - S q f w F M t l n 7 l y - e g e c g N k L h g S z A M A n O L D d z f c G v - x 3 B x K t X M 5 8 E b - V q w S y K n a p l s Q F Q S Y A w A 9 g 7 I V T R 8 j T Q 7 9 F e j u g Y 1 9 b r a 8 6 6 9 S O z 2 Y 3 K C S o 8 A ! ! / d z / d 5 / L 2 d B I S E v Z 0 F B I S 9 n Q S E h / (letöltve: 2020.05.13)
- Ukrán Állami Statisztikai Szolgálat, Kárpátalja régió Statisztikai Főosztály, statisztikai információk, népesség és vándorlás. <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/statinfo/dem/index.html> (letöltve: 2020.05.13)
- World Population Prospects 2019 – Az ENSZ népesség-előreszámítása: <https://population.un.org/wpp/> (letöltve 2020.05.13)

PROJECTION OF THE ETHNIC HUNGARIAN POPULATION IN HUNGARY, SLOVAKIA, UKRAINE, ROMANIA, AND SERBIA, 2011-2051

ABSTRACT

The study provides an overview of the demographic characteristics of the major Hungarian communities living in the Carpathian Basin (in Hungary and its neighbouring countries). It also presents the projection of the Hungarian population till 2051. The research covers the population of Hungary and some surrounding countries (with >100.000 native ethnic Hungarians) and their regions inhabited by ethnic Hungarians: Slovakia, Transcarpathia (Ukraine), Transylvania (Romania) and Vojvodina (Serbia). The projection was made using the cohort-component method along four scenarios (baseline, pessimistic, optimistic, balanced migration) for the 2051 population of each Hungarian community and the expected ethnic ratio within the mentioned countries.

Based on the results, the number of Hungarians in the Carpathian Basin will decrease similarly to the total population of this macro region (from the current 12 million to about 9 million in the next thirty years, according to the most probable scenario). The number of Hungarians in 2051 can be between 6.6 and 8.5 million in Hungary, between 320 and 370 thousand in Slovakia, between 640 and 900 thousand in Transylvania, between 71 and 94 thousand in Transcarpathia and between 110 and 157 thousand in Vojvodina depending on which projection scenario will materialize. The proportion of the Hungarian population in the neighbouring countries is generally also expected to decrease, at least slightly, but individual country scenarios can differ significantly. Based on the current aging processes, the projection assumes an elderly population of 25-33% by 2051, and the dependency ratio will also deteriorate (it could double from the current level). Negative trends would otherwise be substantially mitigated, both by an increase in natural reproduction or even by a change in negative migration trends (at least to a balanced [zero amount] migration balance).

MELLÉKLETEK

NÉPESEDÉSI HIPOTÉZISEK

Magyarország

Alapváltozat

Mutatószám	2016	2020	2035	2051
Teljes termékenységi arányszám	1,49	1,65	1,65	1,65
Születéskor várható élettartam, férfi	72,4	73,2	76,7	80,1
Születéskor várható élettartam, nő	79,2	80,0	82,8	85,5
Vándorlási egyenleg ^a	-22 700	-20 000	-12 500	-10 000

Alacsony változat

Mutatószám	2016	2020	2035	2051
Teljes termékenységi arányszám	1,49	1,45	1,45	1,45
Születéskor várható élettartam, férfi	72,4	73,0	76,7	81,4
Születéskor várható élettartam, nő	79,2	79,5	82,3	85,5
Vándorlási egyenleg ^a	-22 700	-30 000	-27 000	-20 000

Magas változat

Mutatószám	2016	2020	2035	2051
Teljes termékenységi arányszám	1,49	1,67	1,80	1,80
Születéskor várható élettartam, férfi	72,4	73,2	77,3	81,3
Születéskor várható élettartam, nő	79,2	80,0	83,4	86,8
Vándorlási egyenleg ^a	-22 700	-10 000	-6 250	-5 000

^a A tanulmány a többi nemzettrészhez hasonlóan Magyarország esetében is csak a magyarok (ez esetben magyar állampolgárok) nemzetközi vándorlásával számol. A külföldi állampolgárok vándorlását nem emeli be az előrejelzésbe, így sem a köztük megjelenő külhoni magyarokét, sem a nem magyarok asszimilációját. Ilyen értelemben ez egy pesszimista becslés, amely eltér a KSH NKI által készített legutóbbi népesség-előrejelzéstől (Obádovics, 2018).

Felvidéki magyarság

Alapváltozat

Jellemző	2011	2016	2021	2026	2031	2036	2041	2046	2051
Teljes termékenységi arányszám	1,34	1,4	1,45	1,5	1,55	1,6	1,6	1,6	1,6
Születéskor várható élettartam, férfi	69,0	69,9	70,8	71,6	72,4	73,3	74,1	75,1	76,0
Születéskor várható élettartam, nő	76,8	77,4	78,1	78,7	79,4	80	80,6	81,3	82,0
Vándorlási egyenleg (fő/év)	-150	-400	-400	-400	-400	-400	-400	-400	-400
Nemzetiségváltás (születések %)	-7,00	-7,00	-10,00	-12,00	-8,00	-3,00	0,00	0,00	0,00

Alacsony változat

Jellemző	2011	2016	2021	2026	2031	2036	2041	2046	2051
Teljes termékenységi arányszám	1,34	1,4	1,45	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Születéskor várható élettartam, férfi	69,0	69,4	70,1	70,8	71,4	72	72,7	73,3	74
Születéskor várható élettartam, nő	76,8	76,9	77,3	77,7	78,1	78,6	79	79,5	80
Vándorlási egyenleg (fő/év)	-150	-700	-700	-700	-700	-700	-700	-700	-700
Nemzetiségváltás (születések %)	-8,00	-18,00	-11,00	-13,00	-11,00	-5,00	-2,00	-2,00	0,00

Magas változat

Jellemző	2011	2016	2021	2026	2031	2036	2041	2046	2051
Teljes termékenységi arányszám	1,34	1,41	1,48	1,56	1,63	1,7	1,7	1,7	1,7
Születéskor várható élettartam, férfi	69,0	70,7	71,7	72,8	73,9	75,1	76,3	77,6	79,0
Születéskor várható élettartam, nő	76,8	78,1	79	80	80,9	81,7	82,5	83,2	83,8
Vándorlási egyenleg (fő/év)	0	-200	-200	-200	-200	-200	-200	-200	-200
Nemzetiségváltás (születések %)	-6,00	-6,00	-7,00	-9,00	-9,00	-4,00	0,00	0,00	0,00

Erdélyi magyarság

Alapváltozat

Jellemző	2016	2021	2026	2031	2036	2041	2046	2051
Teljes termékenységi arányszám	1,58	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60
Születéskor várható élettartam, férfi	70,82	71,70	72,57	73,42	74,25	75,06	75,84	76,61
Születéskor várható élettartam, nő	78,17	78,88	79,57	80,23	80,86	81,46	82,04	82,59
Vándorlási egyenleg (‰/év)	-3,00	-3,00	-3,00	-3,00	-3,00	-3,00	-3,00	-3,00
Nemzetiségváltás (születések ‰)	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00

Alacsony változat

Jellemző	2016	2021	2026	2031	2036	2041	2046	2051
Teljes termékenységi arányszám	1,58	1,60	1,50	1,50	1,5	1,50	1,50	1,50
Születéskor várható élettartam, férfi	70,82	71,70	72,14	72,57	73,0	73,42	73,84	74,25
Születéskor várható élettartam, nő	78,17	78,88	79,23	79,57	79,9	80,23	80,55	80,86
Vándorlási egyenleg (‰/év)	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,0	-5,00	-5,00	-5,00
Nemzetiségváltás (születések ‰)	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,0	-5,00	-5,00	-5,00

Magas változat

Jellemző	2016	2021	2026	2031	2036	2041	2046	2051
Teljes termékenységi arányszám	1,58	1,60	1,70	1,70	1,70	1,70	1,70	1,70
Születéskor várható élettartam, férfi	70,82	71,70	72,92	74,09	75,22	76,31	77,35	78,35
Születéskor várható élettartam, nő	78,17	78,88	79,70	80,48	81,22	82,04	82,69	83,41
Vándorlási egyenleg (‰/év)	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00
Nemzetiségváltás (születések ‰)	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00

Székelyföldi magyarság

Alapváltozat

Jellemző	2011	2016	2021	2026	2031	2036	2041	2046
Teljes termékenységi arányszám	1,46	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60
Születéskor várható élettartam, férfi	70,82	71,70	72,57	73,42	74,25	75,06	75,84	76,61
Születéskor várható élettartam, nő	78,17	78,88	79,57	80,23	80,86	81,46	82,04	82,59
Vándorlási egyenleg (%/év)	-3,00	-3,00	-3,00	-3,00	-3,00	-3,00	-3,00	-3,00
Nemzetiségváltás (születések %)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Alacsony változat

Jellemző	2011	2016	2021	2026	2031	2036	2041	2046
Teljes termékenységi arányszám	1,46	1,50	1,50	1,50	1,5	1,50	1,50	1,50
Születéskor várható élettartam, férfi	70,82	71,70	72,14	72,57	73,0	73,42	73,84	74,25
Születéskor várható élettartam, nő	78,17	78,88	79,23	79,57	79,9	80,23	80,55	80,86
Vándorlási egyenleg (%/év)	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,0	-5,00	-5,00	-5,00
Nemzetiségváltás (születések %)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00

Magas változat

Jellemző	2011	2016	2021	2026	2031	2036	2041	2046
Teljes termékenységi arányszám	1,46	1,70	1,70	1,70	1,70	1,70	1,70	1,70
Születéskor várható élettartam, férfi	70,82	71,70	72,92	73,92	74,90	75,84	76,76	77,64
Születéskor várható élettartam, nő	78,17	78,88	79,70	80,48	81,22	81,93	82,59	83,21
Vándorlási egyenleg (%/év)	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00
Nemzetiségváltás (születések %)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Kárpátaljai magyarság

Alapváltozat

Jellemző	2017	2022	2027	2032	2037	2042	2047
Teljes termékenységi arányszám	1,40	1,50	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60
Születéskor várható élettartam, férfi	66,31	67,16	67,99	68,80	69,59	70,36	71,12
Születéskor várható élettartam, nő	74,99	75,74	76,47	77,18	77,87	78,52	79,16
Vándorlási egyenleg (%/év)	-3,00	-3,00	-3,00	-3,00	-3,00	-3,00	-3,00
Nemzetiségváltás (születések %)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Alacsony változat

Jellemző	2017	2022	2027	2032	2037	2042	2047
Teljes termékenységi arányszám	1,40	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50
Születéskor várható élettartam, férfi	66,31	67,16	67,57	67,99	68,39	68,80	69,20
Születéskor várható élettartam, nő	74,99	75,74	76,11	76,47	76,83	77,18	77,53
Vándorlási egyenleg (%/év)	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00
Nemzetiségváltás (születések %)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Magas változat

Jellemző	2017	2022	2027	2032	2037	2042	2047
Teljes termékenységi arányszám	1,40	1,50	1,60	1,70	1,70	1,70	1,70
Születéskor várható élettartam, férfi	66,31	67,16	68,31	69,28	70,21	71,12	72,00
Születéskor várható élettartam, nő	74,99	75,74	76,62	77,46	78,26	79,03	79,77
Vándorlási egyenleg (%/év)	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00
Nemzetiségváltás (születések %)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Vajdasági magyarság

Alapváltozat

Jellemző	2011	2016	2021	2026	2031	2036	2041	2046
Teljes termékenységi arányszám	1,45	1,50	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60
Születéskor várható élettartam, férfi	70,78	71,58	72,36	73,13	73,88	74,61	75,33	76,04
Születéskor várható élettartam, nő	76,50	77,19	77,87	78,52	79,15	79,77	80,37	80,94
Vándorlási egyenleg (%/év)	-5,00	-3,00	-3,00	-3,00	-3,00	-3,00	-3,00	-3,00
Nemzetiségváltás (születések %)	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00

Alacsony változat

Jellemző	2011	2016	2021	2026	2031	2036	2041	2046
Teljes termékenységi arányszám	1,45	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50
Születéskor várható élettartam, férfi	70,78	71,58	71,97	72,36	72,75	73,13	73,51	73,88
Születéskor várható élettartam, nő	76,50	77,19	77,53	77,87	78,20	78,52	78,84	79,15
Vándorlási egyenleg (%/év)	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00
Nemzetiségváltás (születések %)	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00

Magas változat

Jellemző	2011	2016	2021	2026	2031	2036	2041	2046
Teljes termékenységi arányszám	1,45	1,50	1,60	1,70	1,70	1,70	1,70	1,70
Születéskor várható élettartam, férfi	70,78	71,58	72,67	73,58	74,47	75,33	76,18	76,99
Születéskor várható élettartam, nő	76,50	77,19	78,00	78,78	79,53	80,25	80,94	81,60
Vándorlási egyenleg (%/év)	-5,00	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00
Nemzetiségváltás (születések %)	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00